

Orth. כשר cégek Budapesten:

Vendéglők:

FRÄNKEL-féle orth. כשר buffet és étterem reggeli, uzsonna, ebéd, vacsora, a legízletesebb házikoszt és süteménykülönlegességek. Előfizetőknek étlap szerint a legmértékeltébb árban. Budapest, VII., Rombach ucca 18. Telefon: József 128-07.

Orth. כשר étkezde Mégyfogásos ebéd 20.000 K. Ugyanitt egy különbejáratu uccai szoba 3 személy részére azonnal kiadó. RAPAPORT IZSAK, Király-u. B. I. 41.

Legmegbízhatóbb כשר garantált jóminőségű tejtermékek legolcsóbb forrása. — Ugyanott meleg reggeli, uzsonna, vacsora és az összes hozzávaló legízletesebb sütemények. **Altmann Sámuel, Dob-ucca 28.**

Figyelem! Uj orth. כשר süttőde, orth. משנייה állandóan felügyel az összes süttőtermékekre, ugyaziaton a sólet elhelyezésénél. Kitűnő házi kenyermel fálbarna, 6000 K. — Sütemény drb.-ja 600 K. — Finom ízletes barchesz, kg. 12.000 K. — **Hajós Bertalan, Dob-u. 33.**

Borkereskedők:

Orth. יין כשר של פורים Fehér 12.000 korona Édes legfinomabb Vörös bor 14.000 K. **BLAU MIKSA** BUDAPEST, VII., DOB-ÚCCA 32. Nyit: a vasárnap is, éjjel 12 óráig.

UJ BOPINCE!! Orth. כשר, kitűnő hegyaljai és asztali, fehér és vörös borok legolcsóbb árban kaphatók. **Geczowits Vilmos Klauzál-tér 16.**

Cirka 300 hektoliter saját termésű, megbízható כשר פסח של פסח színlelt, magas-foku fajbor, esetleg hordóval ELADÓ. Cim: özv. **Rosinger Jakabné, Balkáuy.**

Fűszerkereskedők:

של פסח חשווה של פסח Fűszerárak, borok, szilvórium, paradicsom, lekvár, szilva, burgonyapálinka, ecetes-szenc, csokoládé, cukorkák, sütemény, kókusz-vaj, כשר szappan, stb. Legrégibb és általánosan elismert megbízható beszerzési forrása. **Schlanger Bertalan** Páva-u. ucca. 16 (volt Szapesczon-ucca) Telefon: 126-72. Eladás nagyuan és kicsinyben. Megrendeléseket pontosan eszközök. Megbízhatóságomról ferenchiákat a helyi orth. főrabbi nyujt. — Egész éven át כשר sajt és vaj állandóan kapható.

Orthodox כשר csemegeüzlet a Ferencvárosban. Naponta friss sajt, vaj, mindennemű felvágottak. Naponta friss orth. sütésű kenyér, pénteken ugyanilyen barchesz kapható a legolcsóbb napi árban **Reich Lázár, IX., Mester-ucca 34.** Ferenc-Körut közelében.

WEISZ MÓR „MICHJO” orthodox כשר „MICHJO” keksz-, kétszersült- és teasütemény-gyára Budapest, VII., Dob ucca 22 szám. Telefon: J. 123-65. תחת השגחת בית דין צדק דמהל יראים בודאפעסט. Vidéki rendelések minden mennyiségben azonnal eszközöltetnek.

Apró Hirdetések.

Hirdetési díjszabás: Minden szó egyszeri beiktatása 1600, vastagon szedett betűkből 3200 korona. Álláskeresőknek 1000. Apró hirdetések felvétele: VII., Sip-ucca 10. Jelégés levelek kettős borsókban ugyanoda intézendők. Apróhirdetések csak a díj előzetes befizetése mellett közölhetők.

- Házasság.** INTELLIGENS, jesivát végzett fiatalember bönösülne jobb kereskedő családba. Ajánlatokat „27 éves vallásos” jeligére a kiadóhivatalba kér.
- NŐSÜLNE önálló 28 éves, vallásos kereskedő, megfelelő hozománnyal. „Jövő” jeligére a Zsidó Újság kiadóhivatalba.
- 34 EVES, csinos, magas urinő férjhez menne negyven év körüli, vallásos intelligens özevgyhez. Azon uriember, ki gyermekének jó anyát, magának jó, gondos feleséget óhajt, írjon „Megértő” jeligére a lap kiadóhivatalba.
- PERJMEZ menne 38 éves, vallásos, reprezentáló, független urinő lakással és megfelelő hozomány-nyal intelligens jómédu kereskedőhöz. Ajánlatok „Biztos Jövő” jeligére a kiadóba kéretnek.
- HÁZIAS, csinos, 22 éves leányomat férjhezadnám 22 éven felüli biztos jövedelmű, vallásos uriemberhez. „Jövő 928” jeligére a kiadóba.
- ARVÁN maradt 20 éves, feltűnő szép, művelt kis sógornőmmek, ismeretség hiányában ezuton keresek komoly, vallásos, intelligens uriembert biztos pozícióban. Teljes című leveleket „Házasság” jeligére a Zsidó Újság kiadó hivatalába kérek.
- Allást keres.** ERETTSEGIZETT 32 éves fiatal ember, tartalékos tiszt, szombaitot tartó vállalatnál irodai, rak-

- tárnoki, vagy más hasonló állást keres. Szíves megkereséseket „Szorgalmas és pontos” jelige alatt a kiadóhivatalra továbbít.
- 20 EVES polgárit végzett, összes tanulói teendőkre vállalkozó talmudista bór- vagy liszt és gabonakereskedői pályára kívánja magát kiképezni. **Pollák Dávidné Balatonfüred**
- 28 EVES, rőfös rövidáru segéd állást keres vidékre azonnalra, Steinberger, Kiskunmajsa, Ehrlich-cég.
- ELSŐRENĐÜ fehérnemű varrónő munkát vállal. — Tanít fehérnemű szabást, varrást hozott anyagból. — Jósika-u. 10. IV. 38.
- GAZDATISZT, ki jelenleg egy nagyobb alföldi birtokon hasonló minőségben van alkalmazva, állását változtatni óhajtana. Ajánlatok „Gazdatiszt” jeligére a kiadóba kéretnek.
- Allási nyernekek.** BELVÁROSI női kalap-szalomba tanulóleány fizetéssel felvétetik József-tér 12. Női kalapszalom.
- VALLÁSOS, megbízható minde-nes szakácsnét keresünk március elsejére. Austerlitz főrabbi, Mikolc, Palóczy-ucca.
- NAGYOBB IPARVÁLLALAT a budapesti piacon helyi képviselőt keres. — Írásbeli ajánlatok „Grafika” jelige alatt a kiadóhivatalba.
- Különféle.** ORTH. CSALÁDNÁL fiatal fiu vagy leány lakást kaphat olesáron. Esetleg kosztot is. Moskovitz Jakabné VII. Jósika-u. 10. IV. 38.
- ÖZVEGY uriaszony elvállal 3-4 fiatalembert kvártélyra, esetleg kosztra is. Schwarczné, Hajós-ucca 28.
- DEBRECEN állomásnál elvezett; talisz ezüst hatorával, 2 pár tfilia selyem zsinórral és egy Tilem. Aki esetleg megtalálta, megvette, vagy tudomással bír róla, értesítse a tulajdonost: Weisz Jenő, Nagyleta.

Nyomatott Katzburg testvérek könyvnyomdájában, Budapest, VII., Akácfá ucca 45. — Felelős Katzburg Manó.

ZSIDÓ ÚJSÁG בע"ה

A MAGYAR ORTHODOX ZSIDÓSÁG HETILAPJA • MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. TELEFON: József 125-90. Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG LIPÓT ELŐFIZETESI DÍJ: 1 EVRE K 240.000 " " 12 " K 120.000 " " 14 " K 60.000 Postachequekonto szám: 50.791.

Mult és jelen.

— Purim napjára. —

Hámán, a kiben Izrael legnagyobb üldözőjét látjuk, méltó utódja volt ősenek, Amáleknek, akit nem csak utánozni igyekezett, de még tul is szárnyalni. Amalek is merészkedett az I-ten kiválasztott népét megtámadni; kezét emelt a népre, melynek irányában I-ten oly nagyok mutatkozott és melynek a halandók legnagyobbja volt a vezére. Hámán is azon volt, hogy korának zsidó népét, mely korlátlan szabadságnak örvendett és az állam legfelsőbb igazgatásában is részt vehetett, sőt melynek kiválasztottjai a király asztalához is hivatalosak voltak, kiirtassa és pedig a nagy perzsa birodalom egész zsidó lakosságát egyszerre, egy csapásra.

Mondta Hámán: ישני עם אהר (létezik egy nép.) amit bölcsünk így magyaráznak: ישן האהר. (a az Egyetlen alszik); Hámán t. i. azt gondolta, hogy Izrael I-tenre már öreg s hogy nincs már kellő ereje ahhoz, hogy népét megmenthesse. Gyalázta továbbá szent vallásunkat is, mondván: vallási törvényeik és ünnepeik miatt egészen külön életet élnek a zsidók: nem járulnak hozzá az állam anyagi felvirágoztatásához, nincsenek figyelemmel a király törvényeire. A Midrás ehhez megjegyzi, hogy I-ten így szólt Hámánhoz: — te gonosz! sajnálok tőlük ünnepeiket, amiket csak épülésükre és lelki tökéletesedésük céljából adtam nekik, te meg rájuk fogod, hogy azokat testi szenvedélyeik kielégítésére használják fel és hogy erkölcsileg elzültenek!? ám én a te bukásod révén még egy új ünnepet szerzek nekik, a melyet a vigadozásnak és emellett a jótékonyosság gyakorlásának is fognak szentelni.

Az Eszter könyvében megirt csodálatos történetnek bizonyos mozzanatai még ma is megisméllődnek a zsidóság életében. Hámán és fiai, kik akkor gyászos véget értek, azóta többször is feltámadtak. Vérrel és könnyekkel irt későbbi történetünk nem csak egy Hámánról, de a Hámánok egész sokaságáról tud, akik különböző alakban ellenünk támadtak és el akartak pusztítani — és mennél jobban halad előre a civilizáció és a kultúra, annál fájdalmasabban érintenek minket a sértések és gyalázkodások, amikkel a modern Hámánok a zsidóságot csakis zsidó volta miatt illetik.

De az a csodálatos esemény, a mely a purim-ünnepek okává lett, a legfényesebben bizonyítja, hogy a zsidógyűlölet még akkor is, ha egy-egy hatalmas miniszter annak megtestesítője, nem válhatik, I-ten segítségével, a zsidóság tartós hátrányára.

Hámán idejében nem gondolt arra a zsidóság, hogy fegyveresen védelmezze meg fenyegetett életét, jóllehet voltak kiváló hősei, csak engedelmesen követte vezérének, Mordechájnak utasításait, aki csak az I-tenhez való visszatérést parancsolta meg. Ezt meg is tette Perzsia zsidósága és csakis ennek köszönhetette I-ten segítségét és megmenekülését a veszélyből.

Tanuljunk purim történetéből és térjünk vissza mi is a mi I-tenünkhöz. Kövessük lelkesedéssel őseink példáját, ragaszkodjunk tántorithatatlan hűséggel szent vallásunkhoz, féljük I-tenet és foglalkozzunk örökéletű szent Tórájával. Ha ezt meg tesszük, I-ten oltalmazó keze mindig fölöttünk lesz és a leggyűlölködőbb antiszemitizmus is tehetetlennek és bénának fog bizonyulni.

Goldmann J.

Purim összejöveteleknél adakozzunk a Tomché Jesivósznak!

Különféle purimok.

A peszachi haggada ama kijelentését *כל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו* „minden nemzedékben támadnak reánk, hogy elpusztítsanak, de az Örökkévaló megment bennünket a kezükből”, a zsidóság átértelmezte a Megilla olvasásánál is. A külső események mindig eszükbe juttatták őseinknek, hogy a Hamanok nem haltak ki és a Megilla olvasása megerősítette bizalmukat a mennybéli segítségben. Éppen azért az első, igazi purimot kívül több mint 25 más purimot ismer a zsidó történelem. Egy-egy város vagy országrész zsidó lakosai megmenekülésük alkalmából megírták a csoda történetét egy megillában s az illető esemény megtörténésének évfordulóján felolvasták.

Érdekes, hogy a purimok színlhelye leginkább a Földközi-tenger medencéje, a *Balkán, Palesztina, Észak-Afrika*. Az első purim országból, *Perzsiából* is van egy speciális purim. Neve: a *sirázi purim*. Siráz városában élt egy Abulhassan nevű zsidó mészáros, a kit meggyanusítottak azzal, hogy Erev Ros Hasono-kor tréfe hust árult, a miért megbüntették. Erre ő bosszúból mohamedán lett s azzal vádolta volt hittestvéreit, hogy az izlámot káromolják. Erre a város urai kényszerítették a zsidókat a turbán felvételére. Abulhassanban azonban mégis csak felébredt a lelkiismeret s beismerete, hogy alaptalanul vádaskodott, a mire megengedték a zsidóknak, hogy megmaradhatnak hitük mellett. Ez Chesvon havában történt, még a XIII-ik század előtt.

Az afrikai purimok között nevezetes az, a melyben a hirneves R. Dávid ben *Zimro* (רד"י) szerepel. 1524-ben történt, hogy *Kairóban* Ahmed Sajtan egyiptomi pasa elfogatta a hitközség legelőkelőbb 12 tagját, köztük a fentemlített tudóst is és óriási váltságdíjat kért értük. Majd egy fürdés előtt kijelentette, hogy ha kijön a fürdőből, az összes zsidókat kiirtja. De nem jöhetett ki a fürdőből, mert leszurta

egyik mohamedán szolgája, kivel nagyon kegyetlenül bánt.

17 évvel később játszódik le „*Purim Edom*“ *Algiriában*. Algirt ostromolták a spanyolok, Dória András tengernagy vezérlete alatt. A zsidók nagyon félték a spanyol hódítóktól, hiszen csak egy fél századdal előbb lettek kiűzve Spanyolországból. A hódítás nem sikerült, mert egy földrengés elpusztította a partra szálló sereget. Az i-teni segítségért könyörgők között volt a *Rasbac* רשב"ץ egyik utódja, R. Salomo Durán. Egy másik alkalommal, a mikor a spanyolok megkísérelték az algiri partokra való szállást, az ott eltemetett Rabbi Jiczechok bar Sésesz (רביש) sirjából oly rémes füst szállott ki, hogy a spanyolok megrettenve visszahúzódtak. Ez adta a „*Purim sel Tammusz*“-ra való megünneplésre az okot.

Tripolisz városának 2 speciális purimja van a XVIII-ik századból. (*Purim Burdzsel és Purim Seriff*.) Mindkettő összefügg Tripolisz megostromlásával és a zsidók megmenekülésével.

Van *tiberidisi* (טבריא) purim 1743-ból, az olasz *Lepanto* városának purimja a XVI-ik századból, *Pádua* purimja 1795-ből való. Hogy egyes purimok alapeseménye mennyire felerősít, mutatja a *Kréta* szigetéből való purim, a melynek csak dátumát tudja R. Jiczechok Lampronti a *Choson* nagy talmudi enciklopédiának szerzője, de történetét nem. Görögország *Chios* szigetén is beszélnek egy purimról, a melynek előidézője egy asszony, a ki kenyérsütés közben oka lett egy ágyu kirobbanásának. De hogy mikor volt ez, nem tudja a nép. Némelyek 1595-re hiszik, mások 1820-ra.

Igen ismert a *saragossai* purim. Spanyolországban szokás volt a királynak a széfer törával való üdvözlése. Hogy a széfer ne legyen az ide-oda hurcolásnak kitéve, üdvözlésekre csak az üres tórákőpelygecskével jelentek meg Ezt egy renegát besugta és a király megszegnyítésének tüntette fel. Erre a ki-

rály hirtelenül megvizsgáltatta egy üdvözlő küldöttség széferjét és íme — tényleg nem volt üres. Csoda történt! Ezért Sevat 17-ét és 18-át az összes Saragossából származó zsidók Palesztinában, Szalonikiben, Szmirnában még most is megünneplik.

A Középeurópában lejátszódó purimok között a legismertebb a *Purim Wine* 1616-ból Vincenz Fetmilch és bandája t. i. pogromot akart rendezni a majnai *Frankfurtban*, de a zsidók megmenekültek.

A modern kor irama, különösen pedig a nagyvárosok mindent nivelláló élete lassan-lassan feledésbe süllyeszti a népszokásokat; nem lesz tehát sem érdekesség nélkül, sem haszon nélkül való, ha a részben már csak emlékezetben élő, részben most is divó purimi népszokásoknak néhány sort szentelünk.

Még ma is igen sok a zsidó ház, melynek ajtajára kiszegeztek a „*Misenechesz*“ táblát és mely emlékeztetője akar lenni annak, hogy már rós-chódes ádár napjával lehet quasi előleget venni a purimi vigadozásához. Boros üveg, gyümölcsös tál és két hal rajza (מול אדר דיינס) díszíti különböző mógendővidokkal az a táblát, melynek vonalait olykor parányi betűk sora, a Megilasz Eszter szövege alkotja. Ma már a nyomdaipar termékei ezek a táblák, de ezelőtt többé kevésbé ügyesen böcherok rajzolták, vagy üres óráiban a szófer.

A zsidók helyzetére szomorú fényt vet a *Prágában* 1623-ban lejátszódó függöny-purim פאראנג טויר. T. i. Lichtenstein hercegnek ellopták a függönyeit. Joseph Thein nevű zsidó megvette egy katonától. Mikor megtudta, hogy lopottak, visszavitte őket ingyen. De nem használt semmit, a herceg halálra ítélte. Nagy könyörgésre a herceg megengedte, hogy a hitközség fizessen 10.000 forint váltságdíjat.

A purimok legkésőbbi hajtása a *Rhodos* szigetén való vérváddal függ össze. A görög szivacskereskedők e váddal akartak zsidó versenytársaitól szabadulni. A *כלבול* nem sikerült, mert az állítólag meggyilkolt gyermeket élve találták. Ez 1840 adar 14-én történt és így a rhodosi zsidók dupla ünnepet ülhettek.

Áttekintve a sok purimi emléknapot, felelevenedik előttünk az évszázados zsidó szenvedés, de egyszersmind az a remény is, hogy az új purimok keletkezésének ideje egyszer már mégis lejár.

Éhezünk! Fázunk!
A jesivák növendékei.
Adja mindenki legalább heti egy koszt nap megváltását!

Purimi népszokások és mondások.

Alig van ünnepünk, melyhez több és tarkább népszokás fűződik, mint a purim ünnepe. Nem azokat a szokásokat gondolom, melyeket a zsidók vallásos hagyományai mintegy szankcionáltak, (מנהג ישראל) hanem azokat, melyeknek a valláshoz és a vallásosságához voltaképpen csak kevés köze, de melyeket az idők folyamán az emberek vigadozó jókedve honosított meg és a melyekre áll a költő szava: Ein tiefer Sinn liegt in den alten Bräuchen; man soll sie ehren“ (Mély értelme van a régi szokásoknak, tartsuk tisztelőben őket.)

A modern kor irama, különösen pedig a nagyvárosok mindent nivelláló élete lassan-lassan feledésbe süllyeszti a népszokásokat; nem lesz tehát sem érdekesség nélkül, sem haszon nélkül való, ha a részben már csak emlékezetben élő, részben most is divó purimi népszokásoknak néhány sort szentelünk.

Még ma is igen sok a zsidó ház, melynek ajtajára kiszegeztek a „*Misenechesz*“ táblát és mely emlékeztetője akar lenni annak, hogy már rós-chódes ádár napjával lehet quasi előleget venni a purimi vigadozásához. Boros üveg, gyümölcsös tál és két hal rajza (מול אדר דיינס) díszíti különböző mógendővidokkal az a táblát, melynek vonalait olykor parányi betűk sora, a Megilasz Eszter szövege alkotja. Ma már a nyomdaipar termékei ezek a táblák, de ezelőtt többé kevésbé ügyesen böcherok rajzolták, vagy üres óráiban a szófer.

Divott már régen és divik ma is a purimi játék, a „*Purimspiel*“. A zsidó szelentől teljesen távol álló és bölcséink által a legszigorubbán elítélt és eltiltott szini-előadásnak csak purim napján tett a vallási élet csekélyke engedményt, gondosan őrködve, hogy a megengedett határokat túl ne lépje. Szinielőadás ez, színház és kulisszák nélkül. Rendesen népesebb hitközségekben rendeznek ilyeneket, ahol akad vállalkozó böcher és fiatal ember és ezek az ötletes, szellemes fiatal emberek olykor valóban sikerült dolgokat, kacagató szinpadli tréfákat nyújtanak.

Régebbi bibliai tárgyak voltak a purimi játékok: Eszter könyvének tartalma, Dávid és Goliát harca, József és Putifárné története és más ilyenek, persze gazdagon fűszerezve humorral — ma inkább aktualitásokat adnak, a kilében előfordult eseményeket, ami hálás téma egy-egy rászkól, sámesz, liberer, nesámechajsepurin, vagy más alak kifigurázására, vagy országos, sőt világraszóló szenzációkat is dolgoznak fel. Így például évekig műsoron volt a Dreyfuss című Purimspiel, mely azt a szomorú pört vitte a szinpadra, persze humorral gazdagon átszőve.

Ma már irodalma is van a purimi játékoknak, rendesen kinyomatott és jelene-tekre osztott színművek. A legrégibb ezek közül az 1708-ban megjelent „*Achasverus*“ című Purimspiel, a legújabbakat pedig szerzőjük már a „*Zsidó Ujság*“-ban is hirdette.

Egykori feljegyzések szerint a híres prágai rabbi, rabbi Oppenheimer Dávid tanítványai adtak elő nagy sikerrel purimi játékot. Oly nagy tetszést aratott, hogy négy hétig játszották és nemcsak zsidók látogatták az előadást, de másvallásuak is. Mikor a városi magistratus erről értesült, 20 tallér bírság terhe alatt betiltotta a játékot.

A purimi mókák közé még tartoznak a különböző tréfás bordalok (Schikerlied), valamint a purim-kidús, mely utóbbi mindenféle imának, szoltárversnek és éneknek tarka egyvelege, de persze minden blasfémia nélkül.

Itt közlünk mutatónak például néhány ilyen Schikerliedet; eléggé primitív rigmusok ezek, de nem minden elmeél nélkül. Például:

Purim, purim, Löffelstiel,
Alte Weiber essen viel,
Junge Weiber fasten;
Das Brod liegt im Kasten,
Das Messer liegt daneben,
Die Mame will mir nicht geben;
Der Tate ist gekommen . . .
Von ihm werd' ich bekommen.

Gut Purim, gut Purim Ihr lieben Leut',
Ihr wisst doch was Purim bedeut'?
Purim bedut' zu singen . . .
Ich hab kein Geld zu klingeln.
Drum lasst mich nicht lange stehn,
Denn ich muss noch ein Häuschen
[weiter gehn.

TARCA.

Chóne Fuváros.

Irta: Gyarmati Emil.

Már a nevérol is látják, mi a foglalkozása és azt hiszem, nem került el nagybecsű figyelmüket, hogy Chóne a neve. Ugyan csak a háta mögött, szemtől-szembe: Kedves Bicske ur.

Ugy kell, hogy mondják neki. Nagyon vigyáz, hogy illő módon titulálja. Nem csoda. Nagyapja még rasekól volt. Apja már csak sámesz. De néki már felvitte az Ur a dolgát: bálbosz! Bizton reméli, hogy a fia újból rasekól leszen.

Pedig a nagyapjáról is érdekes dolgokat mesélnek. Azt mondják, az anyja — nyugodjék békében — mindig imádkozott, hogy az ő születendő fia legyen a legszébb, a leggazdagabb és a legnagyobb talmadtudós a kileben. Csak azt már elfelejtette mondani, hogy — Pozsonyban lakjék. Így aztán, bár az Uri-ten meghallgatta az imádságát, a legszebb, leggazdagabb és a legnagyobb tudós lett, de — Bürgözdön. Kunszt! Sokat mondog,

hat zsidó lakott ottan. És azok sem nagyon ugrálhattak a pénzüktől. Ugyan hát nem kötelességük, utóvégre is nem bakkecskék, de hát — tetszik tudni, mégsem olyan nagy dicsőség Bürgözdön oimöknök lenni.

De azért mégis csak rasekól volt Chóne fuváros nagyapja. És ő szentül hitte, mindenki tisztelővel szól az ő származásáról. — Az én családom . . . és sokat jelentő kézmozdulattal fokozta még: mit is jelent ez: az ő családja!

Szóval, minden rendben lett volna, csak a felesége . . . Nem illik ugyan pletykálkodni, de hisz ugy is tudja mindenki . . . Oh, az egy hölgy. Nem mondom, egész rendes asszony azért, ne tessék mindjárt elítélni. Csak éppen hogy sokat beszélt. No, hát talán Chóne fuváros nem? Vagy, mert szereti a féldécit a jobbikból? Ugyan, ugyan, hát ki nem szereti? Azért még igazán nem illik valakit megszólalni. Elvégre is, mit csináljon a szájával, vagy tán csak nem tűrheti, hogy kiszáradjon a torka. Na igen! Hogy fo; ő akkor veszekedni a férjével?!

Tyűh! Ahogy ő veszekedni tudott! — (Xantippe, szende lélek, óh bujjál jó mélyre, sülyedj a föld alá, szegénytettedben! Chóne

fuváros felesége tulszáuyalt téged!) Félváros összefut hallgatni, mulatni. Kinek kell nálunk színház?

— Fuvárosék veszekednek! sikoltja el magát egy uccai kölyök és uccu neki — a suszter leteszi a dikieset, a böcherek elhagyják a nyitott könyveket, mindenki szalad, fut, rohan. Egy csekélység, micsoda élvezet hallgatni ezt az asszonyt.

Chóne fuváros, — nem csoda, rasekól volt valaha a boldogult nagyapja — nagyon szegyezte az ilyest. De hát mégsem engedheti, hogy az asszony (micsoda az ő származása az enyémmhez képest . . . szokta mondogatni) csak ugy ukfukra a fejéhez vagdossa a legsúlyosabb sértéseket és a — nyujtófákat.

Bosszu! Bosszu! volt szegény Chóne egyetlen vágya. Igen, de hogy?

Eszter tájnesz delután történt. Böjtöltek mind a ketten. És az éhes ember ideges is. Különösen, hogy az asszonynak nagyon sok a dolga. Az asztalon egymás mellett cukor, só, liszt, mazsola, mindeféle jó, a purimi kindlihez. A kályhán már fűni kezdett a husleves és ő hozzáfogott a kindli-gyártáshoz.

— Meg is érdemled, te, Chóne, hogy én neked ennyit dolgozzam. Csak törj

Gut Purim, gut Purim Ihr lieben Leut'. Wisst Ihr auch, was Purim bedeut'? Purim bedeut' Kindlach zu essen, An die arme Leut nit zu vergessen.

vagy:

Purim bedeut ein lustiges Leben, Dass sie sollen den Armen was geben.

Kisebb hitközségekben még tartja magát, de nagyobb városokban már kiveszdfélemben van a kereplő és az áruhába való öltözködés. Ami ez utóbbit illeti, régente sokszor maguk a rabbik is tilalmazták, mert megtörtént, hogy gaz latrok törtek rá a gyanútlanul vigadozó zsidókra, álarc és áruhá leple alatt.

Az ajándék-küldés parancsa, a slach mónesz, melynek eredete, Eszter könyve szerint, a purim eredetével egyidős, mindig meg fog maradni és kisebb városokban, a hol közelebbről ismerik egymást az emberek, meg fog maradni a purim-róv, purim-cházon, purim-rásekól választása is. Ha a purim-róv ötletes ember, sokszor a legmulatságosabban pászkenol egy-egy hozzáintézett tréfás sájlét. A hangulat fokozásának kedvéért olykor egy-egy komoly talmud-tudós „purim-tajre“-val szokott excellálni; fejtetőre állított biblia- vagy talmudidézetekhez fűzött groteszk magyarázatokkal.

A purimi étlapot mindenki ismeri, de lassan-lassan feledésbe merülnek a purimi közmondások. Mentsünk meg ezek közül néhányat. Ahol Hámán van, akad ott Mordecháj is. — Purim után tudni csak, ki a falu bolondja. — Purim nem jomtov és a Kádáchász nem betegség. — Jomtov iz e mássz, Purim iz e móg. — Végül: Er taugt nicht für Humon und er taugt nicht für Mordche.

magát a szegény asszony . . . Miért . . . egy ilyen rongyos emberért, mint te vagy! Te lusta kutya, miért nem mégy inkább dolgozni?

— Halod, Frümet, ha nem fogod be a szájadat, olyat kapsz rögtön . . .
— K-i-i? É-é-én?

Villogott az asszony szeme, mint egy dühös párdúcna. Chóne fuvaros, szegény árva feje, rögtön látta, hogy ennek fele sem tréfa. Két perc múlva összecsdül az egész város.

Na megálj! . . . gondolta. Felállt és se szó, se beszéd, kiment. Vélem nem fogsz te kikezdeni . . .

Az uccán találkozott egy jóképű falusi legénnyel, aki csomaggal a kezében, lassu lépésben ödöngött az uccán. Chóne látta a csomagról, hogy a legény bevásárolt, de még ráér hazamenni.

— Halod öcsém! — szólította meg — nem akarnál ötezer koronát keresni?

— Má' hunne akarnék!

— No, hát eredj be a feleségemhez, itt lakik ebben a házban. Köszönsz neki és megmondod, hogy a tekintetes Bicske ur (a pénzéért legalább tisztességesen tituláltatja magát) beküldött veszekedni.

Ami a purimi vigadozást illeti, hát bölcseink mindig hangoztatták, hogy az soha ne lépje túl a שמחה של מצוה (a purimi vigadozás parancsának) megengedett határait. Nem is vette szószert a szigoru mértékletességhez szokott zsidóság, hogy purimkor addig kell inni, míg nem tudja az ember a különbséget Hómon és Mordecháj között; bölcseink intelmét a mértéktartásra vonatkozólag a Tóra emlőin nevelkedett zsidóság mindig a legnagyobb tiszteletben tartotta.

A fentemlített „purim-tajre“-ra vonatkozólag még megemlítjük, hogy van erről több gyűjteményes kiadás is מסכת שמחה illetve מסכת פורים név alatt, de egyes rabbinikus autoritások határozottan tilalmazták ezeket a könyveknek olvasását. (L. Baer Hétév Hilch. Meg. O. Ch. 696 végén. Ugyanott található egyesek tilalma az álarccokat és áruhát illetőleg.)

Farsang és purim.

Már nem egyszer történt, hogy valamely „felvilágosodott elme“ indíttatva érezte magát, hogy a purimot összehasonlítsa a világi farsanggal, a Karnevállal. Alkalmasint azért, mert a purimot szeljtében a „zsidók farsang“-jának nevezik. Mindenesetre érdekesnek ígérkezik, hogy valamennyire foglalkozzunk a dologgal, de már előre is megjegyezzük, hogy nem szabad csak a mai farsangra gondolni, melyet mindenki leginkább a maga vidám oldaláról ismer.

Nesze, itt a pénzed, ne gondold, hogy csak tréfálok.

A legény csóválta a fejét, gondolkodott, de hát ötezer korona! Veszi a pénzt és bemegy.

— Keziccsókolom, naccsága!

Szegény Frümet asszony, látván a legény kezében a csomagot, nagyon megörült. Biztos, slachmóneszt hoz. Ki is küldhette?

— Jó napot! Mi jót hozott nekem?

— Semmit, instálom, felelte zavartan, csak a tekintetes Bicske ur beküldött veszekennyi.

— Veszekedni? Nincs jobb dolga magának? Nem szégyenli magát? Hát mit gondol, én most leállok magával veszekedni?

— Kérem szépen, ne tesszen rám haragynyi, muszáj . . .

— Nem takarodik el innét?

— Nem bizony, hajtogatja a legény, muszáj . . .

— A fészkes feje, aki megesz téged, te . . .

— Ne tessenek haragudni, nem mondom meg, miket kívánt Frümet asszony. Csak pergett a nyelve, mint az ördög motollája és tény az is, hogy egy pár perc

A régi Karnevál voltaképeni hazája Olaszország, mely itt a római „szaturnáliák“-ból alakult ki, a szaturnáliák ünnepe pedig annak a boldog természetszerinti állapotnak emlékére szereztetett a régi rómaiak által, amelyben az emberiség a „Szaturnusz“ uralkodása idején leledzett. Ez ünnep tartama alatt minden nyilvános és magánüzlet szünetelt, hasonlóképen a munka is; versenytűtásokat és viadalokat és ezekkel felváltva álarcos meneteket rendeztek. A később keletkezett kereszténység papsága nem volt elég hatalmas ahhoz, hogy ezt a mély gyökereket vert népiünnepet megszüntethesse.

Ami a zsidók purimját illeti, ennek eredetét Eszter könyvéből mindenki ismeri. Visszaemlékezett azokra a veszélyekre, a melyekben a zsidóság Hámán jóvoltából forgott és amelyekből szerencsésen megmenekült.

Ha már most kutatjuk az okokat, miért nevezik bizonyos körökben a mi purimunkat a zsidók farsangjának, csakhamar látjuk, hogy ezek az okok csak külsőségekre vezethetők vissza. Ha — leszámítva a parancsot, hogy a purim történetét elolvassuk, vagy magunknak felolvas-

mulva a legény is belátta, hogy szegény a futás, de hasznos. Hogyne, majd bolond lesz ötezer koronáért egy második nyujtófát is kítapasztalni.

Dult-fult szegény Frümet. Félig magán-kívül roskadt egy székbe. Azonban a kindlit mégis csak el kell készíteni.

Hozzáfogott. Dühösen kevergette össze a kindlihez való dolgokat. Dühösen markoláta a tészta, és átkozta a sádcchent, aki összeboronálta őt a férjével. Aztán eszébe jutott, a levesbe nem tett sót. Belemarkolt az egyik zacskóba, és belecsapta a fazékba. Legfeljebb sós lesz. Ugy sem érdemli meg az az ember, hogy kitiűnő legyen a levepe . . .

Végre mégis csak este lett. Telve-tömve volt a templom, a karzat. A kántor — gyönyörű bariton hangja van! — trillázva, csavargatva kezdi a megilla brocheját:
— B-o-o-o-rüch á-á-á-tó . . . bemiczvojszov v'civonü . . .

S Chóne fuvaros belebőmbölte a régi viccét, amit sohasem felejtett el llyenkor elsütni.
... L'ohádlik nér sel Chanükó . . .

Mindenki kacag, a gyerekek kereplői megindulnak, s Frümet asszony odafenn, a karzaton, meghatva férje szellemessé-

tassuk — ehhez az ünnephez nem is fűződnek oly szigoru előírások, mint más ünnepeinkhez; jelentősége mint emlék- és örömnep mégis akkora, hogy minden zsidó szívesen és készséggel számol vele. A szemrehányások, mikkel a zsidóságot illetik, hogy t. i. purim napján „orgiákhoz hasonló lakomákat“ rendeznek, igazságtalanok és csak arra vallanak, hogy nem ismerik eléggé az idevágó szokásokat és a vonatkozó előírások kellő értelmét.

Ellenségeink akárhányszor szeméremre vetik, hogy „purim napján annyi bort kell fogyasztanunk, hogy ne tudjuk a különbséget az ארור מרדכי és ארור המן között (áldassék Mordcháj — legyen átkozva Hámán) és ezért tivornyázóknak bélyegeznek meg minket, holott azt az axiomát nem szabad szó szerint venni, csak a betük számértékével való játék rejlik benne. Számértéke a ארור המן-nak t. i. ugyanannyi, mint a ברוך מרדכי-é (502), már most ahhoz, hogy valaki ezt a számeqyenlőséget ki ne bírja hozni, elég a kevesebb ital okozta mámor is, az eszméletlenségig való lerészegedés tehát sehol sincs megparancsolva.

Am ha ezzel szemben a Karne-

vált, különösen a régi idők Karneválját nézzük, a maga nyilvános, lármás dorbézolásával, akkor láthatjuk, hogy mi közössége sincs a purimmal. A Karnevál kicsapongásaival a legélesebb ellentétben van a szigoru mértékletesség, melyet a zsidók már megszoktak és épen e mellett a mértékletesség mellett tanuskodik a purim, amennyiben kivételszámba megy az előirt vigadozás. Hogy ez utóbbit nem szabad túlzásba vinni, tudott dolog. Mi sinez távolabb a zsidók életrendjétől, mint a szokássá vált lerészegedés.

Ami végül az áruhába való öltözködést illeti, ez sem általános és nyilvános szokás. Némely városban, például Amsterdamban, ezelőtt szokásos volt, hogy szegény zsidók purim napján ambuláns bábszínházal bejárták az uccákat, hogy némi aprópénz ellenében (vulgo: tányerozás) gyermekeket és felnőtteket mulattassanak.

Lássuk tehát a purimban csak azt, a mit tényleg láthatunk benne: örömnepet, emlékünnepet elmúlt szomorú időkre és a veszélyből való szerencsés megmenekülésre; lássunk benne tavaszi ünnepet, ami

gétől, boldogan bocsájtja meg férje delutáni bűnét.

— Sá, sá! ázeszpónem! csapkod a sámesz. Csönd lesz és a kántor kipirosodva olvassa a megillet. Az emberek türelmetlenek, érzik a kindli édes illatát; egy perccel imádkozás után üres a templom. Az udvaron nem „kólecolnak“, mindenki siet-mindenkit kerget a purimi pulyka, a kindli.

Chóne fuvaros alig várta már, hogy otthon legyen. Kivágta az ajtót és már a konyhában kezdte sürgetni az asszonyt:

— Gyorsan, gyorsan, nagyon éhes vagyok.

Az asszony kitalálta a levest. Illata csiklandozta az orrát. Szép sárgán uszott a levesen a pulyka zsirja.

— Ááh — mondja Chóne és, mint aki igazán élvezni akar, áhitattal emelte ajkához az első kanál levest.

Brr! mintha mézzel főzték volna! Egy pillanat alatt átvillant az eszén, Frümet, ahogy a legénnyel veszekedett, nagy mérgében, tévedésből, só helyett porcukrot tett a fazékba. És böjtör meg nem szabad kóstolni — — Érezte, hogy ő a bűnös, nem mert egy szót sem mondani, de ő éhes, rettentő módon éhes. Milyen lehet még a hus!

— Frümet, édes lelkem, légy szíves adjál egy kis kindlit, majd azután esszük a levest — — alig várom már egész nap, hogy megkóstolhassam. — —

jál egy kis kindlit, majd azután esszük a levest — — alig várom már egész nap, hogy megkóstolhassam. — —

Az asszony máskor nem tette volna meg, de hát a férje olyan nagyon szépen kérte, édes lelkem — légy szíves — ő ehhez nem volt hozzászokva. Felugrott és szaladt ki a konyhába, a kindliért.

— Milyen szépen tud is beszélni, ha akar. Látszik, hogy rasekol volt a nagyapja — gondolta büszkén az asszony.

Chóne beléharapott az omlós tészta. Mintha kígyó marta volna meg. Sós! — Csupa só! Nines is benne cukor, csak só, só, só! Az asszony összetévesztette a staniclikat!

Ezt már nem bírta ki. Mint egy lefojtott puskaporos hordó, robbant ki belőle: Frümet, te izé . . . der Schlag soll dich betreffen! . . .

Egy utcakölyök ment épen arra. Meghallotta, mi folyik odabenn.

— Fuvaroséknál veszekednék! Iármázta fel a várost. És az emberek otthagyták a pulyka-levest, az illatos kindlit, szaladtak hallgatózni.

Az egésznek pedig a bócherok itták meg a levét. Ki volt bolond elmenni a „Purimspieljükhöz“, a mikor Chóne fuvaroséknát valódi Purimspiel hallhattak — ingyen!

a legszebbet nyujtja az embernek: az örömet, a zsidó örömet, a שמחה של מצוה!

Baum Sándor.

Álarcot

öltetek Testvérek, az örömmeg vigasság álarcát! Ves-sétek le a gond, szomorúság és busulás nyomorult, szaggatott, ronggyokba tépett ruháját, örüljétek, vigadjatok; ne gondoljatok a Holnapra; — hajts fel egy kis pohárka bort, én elbusult ösmeretlen testvérem, igyál, ne gondolj holnapra: Purim van!

Purim van, örülni kell, vigadni kell! Nem tudsz? Elhiszem Testvér, Fáj a Tegnap, szomorít a Holnap, a Mult, a Jövő, az álmatlan Éjszakák, a robot, a hajsza egy falat száraz kenyér után, de Testvér, Purim van, neved, kacagj, légy vidám!

Légy vidám, ha busulsz is, kacagj, még ha sirásra is huzódik ajakad. Nem baj, hogy könnyezel, sóssá sirod savanyu borodat; higgyél és bízzál, szép mesét hazudjál magadnak: hogy örömmel lesz a jövő, kellemes emlék a mult! Lásd, mindenki örül, vigad! Ne nézd, hogy mindenkin csak álarc van, mindnkinek vérzik a szive, ne bánod Testvér, ne vegyed észre! Kacagjatok, nevessetek, öltetek álarcot!

Gy. E.

Butorolcsóság

Egyszerű és műbutorokban hálók, ebélők, szalngarnitúrák, matraccok, sezlónok, konyhaberendezés.

RÉSZLETRE IS!

Klein D. Kisdíófa-u. 16.

A nyugdíjpótló.

— Vázlat egy purimspielhez. —
Irtta: Szoffer Jechiel József

Előjáték.

Elijahu próféta a Gan-Édenben ül. Megilla a kezében Lent a földön vihar és szélvész. A szoba ajtaja magtól kinyílik, a szél besurran rajta, szemét és porral lesz a szoba tele. A szemét között egy ujságpapir Elijahu felé szökken, Elijahu gyorsan elkapja, az ajtót bereteszeli. A szélvész lassan-lassan elmúlik. Elijahu az ujságpapírost kiegyenesíti. A szél egy felekezeti magyar lap egyik hirdetését juttatta hozzá, melyben a parachdorfi aut. orth hitközség elöljárósága keres egy II. metszőt, ki שוחט מומחה és jóhangu előimádkozó legyen. Szabad óráiban köteles a chéderben chümsicht és rásit tanítani, valamint a samesznek és liebernek segíteni. Nőtlen előnyben, házasság nincs kizárva. Javadalmazása megegyezés szerint, „mit üblichen Nebeneinkommen“. Elijahu olvassa és önkéntelenül felkiált: „Loj almon Jiszroel“ (Nem jutott özvegyesre Izrael). Szakállát simitva gondolkodik azon, hogy mily szívesen pályázna ő erre az állásra. Közben elszundikál és elalszik. (Függöny).

I. FELVONÁS.

(Parachdorf, samesz lak. Szegényesen butorozott szoba 8 águ lámpával. Samesz és sameszten ülnek az asztalnál, a férfi hangosan a szidrárt olvassa énekelve, a sameszten sólet-babot válogat.)

SAMESZ: Der Schlag soll ihm treffen.

SAMESZTEN: Miért, mit mondott neked?

S: Azt mondta, hogy ha 14 napon belül nem ajánkozik egy nőten bocher, úgy ő mint rasekol nem vállalja a felelősséget. Szegény sógorom nem érte meg, hogy ő a Brocheját a chupe alá vezethesse, pedig 33 évet várt rá. Most, hogy meghalt, nem kapunk férjet. Pedig van rá egy hitközségi Beschluss; mikor meghalt, elhatározták, hogy helyére csak a veje jöhet, jöhet, de nem jön. Rád is vártak 3 évig, várjanak ő rá is. És csak 2 hét hiányzik a gyászestendőből.

S: Halaváj, maradtam volna egy néfele.

S—ten: No és akkor mi lett volna belőled: ma mégis valaki vagy...

S: (Gyorsan) Egy Niemand.

S—ten: Ugyan kérlek, egy hitközségi alkalmazott vagy, egy bizalmi, igen egy bizalmi vagy. Kasszierer

vagy és nem a Tovije Nemer; ő csak névleges pénzügyi előljáró; volna ő pénzügyi előljáró pénz nélkül? Ha te nem hagynád magad tiszser kidobni Löwy boltjából (utánozza Löwyt) most jön, mikor épp a templomba akarok menni? Jöjjön holnap heti vásárkor. Elmész másnap, hát kidob, (Löwyt utánozva) Most jön, mikor hetivásár van, amikor legtöbb dolgom van, jöjjön holnap azért a Chaje calért. A Davie Krepecer sohsem fizet. Mein Weib hat die Kassaschlüssel bei sich vergessen, jöjjön, amikor itthon lesz. De mikor van a Krepecerné otthon? Te vagy a pénzügyi előljáró. Te jársz elől. Dü bist e Kapacität.

S: De azért mégsem fognak várni tovább, mint 14 nap.

S—ter: Az én Czene-Verenem azt mondja, hogy minden tippelének meg van a maga stárclija.

S: Amilyen tippelle a te bátyád lánya.

S—ten: Meg fogja az I-ten segíteni, mint Sára ósanyánkat, ki 90 éves korában szült, hisz Brochele hozzá képest egy ma született csecsemő.

S: Szóval várjanak még 3 évet, hogy oly idős legyen, mint Rebeka, mikor eljegyezte magát Jiczchokkal, S—ten: Nevethetsz Purimtól Szimchástóráig, úgy lesz az, mint az I-ten akarja. (az ajtó hirtelen kinyílik, a samesz fia, MAYER lép be. Kövér, pufók alak, lihegve magánkívül rohanva.)

MAYER: (Visitva, melle hörög.) Láttam.

S. és S—ten: (Egyszerre) Mit? A rebbe kereste, Reb Saje bácsit.

S. és S—ten: (Egyszerre) Ki? M.: Ő.

S. és S—ten: Ki az az ő? M.: (Nagy nehezen.) A nyugdíjpótló.

S. és S—ten: (Egyszerre kezeiket összekulcsolják) Gelojbt zü Gott (Függöny.)

II. FELVONÁS.

Szin: Kohl's Haus. A jegyző szobája, jegyző, 60—65 év körüli, pozsonyi rebbekapli a fején, nagy szemüveggel. Nem ül az íróasztal közepén, hanem kissé jobbra. A másik asztal zöld terítővel bevonva. Egy tálcán sok pohár, az egyik selyempapírba finoman begöngyölve. Kopognak.

Jegyző: (nyugodtan) „Herein“.

ELYAHU: (belép, Hosszu kabátban, látszik, hogy nincs rászabva.

J.: Solem alechem.

E.: Aléchem solem.

J.: Kinez van szerencsém?

E.: Kérem, én Tisbi Eliás vagyok és alázattal bátorodom e kérényt ezennel átadni.

J.: (ünneplés hangon) Kérem. (átveszi, székkel kínálja meg, olvassa) a pozsonyi nyilvános rabbiskola kitűnően végzett hallgatója voltam. Mellékelten van szerencsém (mormog érhetetlenül, majd fennhangon) . . . rabbi-knak eredeti kabolójukat bemutatni (hangosan, majdnem kiabálva) és pályázok a parachdorfi II. metsző és kisegítő melamed és liberer állására. (kiadálva) Családi állapotom nőtlen, az Elöljáróság kezeibe ajánlva magamat, alázaszt szolgája Tisbi Eliás.

J.: Ön irta természetesen?

E.: (félénken) Igen.

J.: Ön stilizálta is?

E.: Én, hát ki más?

J.: Ha megengedi, akkor el fogom tépni.

E.: Miért?

J.: Mert rosszul van címezve. Elöljáróság Parachdorfon nines. Itt csak Elnök van. Elnökség. Érti?

E.: Nem.

J.: Jegyezze meg magának, itt csak Elnök van. Ön még túl fiatal ahhoz, hogy megértse, hogy mi az: egy rosekol. Ha a rosekol egy ülésnél fekiált, hogy sa, sa, úgy elhallgat az előljáróság, Auschus, Repräsentant és az egész khile.

SAMESZ: (jön be, félénken körül néz, odamegy nagy örömmel E. felé.) Solem alechem (majdnem átöleli.)

E.: Alechem solem.

J.: Nézze . . . (Eliás felé fordul) a sógorom szintén hitközségi alkalmazott, (a samesz felé) ép magyarázom reb. Elijelnek, hogy miért kell pályázatát Elnök urunkhoz címezni és nem az Elöljárósághoz. Itt Parachdorfbán a fő kaviol a rosekol.

S.: Minden tőle függ.

E.: Hát nincs itt rendes választás?

J. S. (Egyszerre) Mi az, hogy választás?

E.: Azt gondolom, ha a többség engem akar megválasztani, akkor a rasekolnak csak egy szavazata lehet.

J.: Reb. Elije, Ön egy-seien Sie mir elef pomim mojchel, Ön egy ám hoarez kile dolgokban. Itt az történik, amit a rasekol akar. Tudja, (hevesen gesztikulálva) hogy mi az egy választás. Egy parachdorfi rab-bit imosel bzeh négyszer választanak meg. Először megnézi a rasekol titokban. Másodszor a rasekolien megnézi a Rebbecent, hogy nem elégánsabb-e, mint ő. Harmadszor megválasztja az előljáróság, negyedszer, 25 év után, viszont ósválasztáson esik túl.

E.: Mi az az ósválasztás?

J.: Azt sem tudja? Ósválasztás az olyan ténykedés, hogy az unokák-csak „igen“ cédulákkal szavazhatnak az ósök választásán, mert nem-mel nem desavualhatják őseiket.

E.: Engem is négyszer fognak megválasztani?

J.: Nem, csak egyszer, mert maga csak egy nyugdíjpótló.

E.: Mi vagyok én?

J.: Egy nyugdíjpótló!

JAHNES: Én is az voltam.

J.: Nyugdíjpótló igenis. Tudniillik régi uzus nálunk, hogy nyugdíjat a khile még senkinek sem fizetett, mert ezt nem érte meg senki. Én már 43 év óta vagyok a htk. jegyzője, de nyugdíjat én még nem könyveltem el. Mikor bold. apósom, ki sajchet volt itt, meghalt s maradt 3 árva leánya, az egyiket a reb. Smüle tette boldoggá, és kapta a samesz tisztséget, én a másodikat és jegyzője lettem a kilenek. a harmadikat, az ön leendő feleségének bold. apja vette el és ő lett a II. sochet, mi pótoltuk a htk. nyugdíját. Így ön is egy nyugdíjpótló lesz.

E.: Hát ki fog engem megválasztani?

J.: A nyugdíjpótlások elnöke és a felesége.

E.: És ki az?

J.: A Rasokol.

E.: Hát oly nagy ur az?

E.: Nem lehet megbuktatni?

J.: (félénken körül néz), Az Istenért, ne olyan hangosan! Az én bold. Mesterem, a berettyóújfalusi pap mondta, hogy fordított világot élünk. Azelőtt rongyokból csináltak papírt, ma a választási urnákba papírt dob-nak be és ugyanazon rongyok jönnek ki. Nehány lump kivételével.

S.: (hangosan nevet.)

J.: (folytatja) Lássá, oly nagy ur, hogy én nem ülök a helyemre soha. Meggörnyedtem, mert nem ülhetek rendesen az íróasztalomnál, mert ha bejön, mindig félrelök és félek, hogy nyugdíjba küld, de én nem akarok nyugdíjpótlót. Lássá ezt a poharat (a selyembe csomagoltat kezébe veszi) ez az ő pohara. Ebből nem ihatik senki; fűn sein Glas zu trinken?

E.: Mindenkivel szemben ilyen?

S.: De mennyire. Most jomkippur is kimutatta foga fehéret. Amikor a kantor a veszérefot recitálta, le-pisszegte, mert ő cionista, mikor viszont, „aguda achasz“-t szépen elsírta, kiabálta: „aggudista!“ rám is kiabált, mikor a stenderemet mizrach felé állítottam, hogy mizrachista vagyok!

E.: (gondolkodva) Hát nem bánom, megírom újból a pályázatot.

J.: Üljön le szépen ide a helyemre,

de ne a közepre — így ide — én majd diktálom.

E.: (leül a tollat a kezébe veszi)

J.: (fennhangon) Nagyságos Elnök ur!

RASEKOL: (épp akkor bejön) Jó napot, itt vagyok, engem keres?

J.: (hajlongva) Bemutatom az elnök urnak Tisbi Eliás urat, pályázik a megüresedett II. sochet állásra, de pályázatát átírja, mivel csak az Elnök urnak címezte és nem az Elöljáróságnak.

R.: Nagyon helyes. Az igaz, hogy az történik, amit én akarok, de a formákat be kell tartani.

J.: Mert az elnök ur igazán csakis „A t'konok“ szerint vezeti a hitközséget.

S.: Er soll uns leben bis 120 Jahr!

R.: Nem akarom zavarni az urakat.

J.: (diktál hangosan) Bekezdés, dátum, na gy betűvel, nagys. elnök ur! kisbetűs tek. előljáróság.

(Függöny.)

III.

(Hitközségi ülésterem, Ferenc József, Csáky Albin gróf, Eötvös József báró képével.)

ROSEKOL: Az ülést megnyitom, a mult jegyzőkönyvet felolvasás nélkül ezennel hitelesítem.

REB AMROM BLAU: Mi a Tagesordnung?

J.: metsző és liberer h. választása van napirenden.

KONDÁSI GEZA: Napirend előtt kérek szót.

R.: Nem adom meg! Csak irásban!

K.: Akkor itt ma nem lesz közgyűlés, mert én napirend előtt akarok sbeszélni, és ha én akarok, akkor fogok is.

TRÉFESZFRESSER DÁVID: Minden rendes közgyűlésnél lehet napirend előtt beszélni, még a parlamentben is. Nem haladunk a korral!

REB NOTE TRÜMMER: Soll er vor Togs aufstehn, kenn er napirend előtt beszélni.

TÖBBEN: Szavazzunk! Szavazzunk!

LLNÖK (Erélyesen asztalra csap): Sah! Sah! (Mindenki elhallgat, mélyszéges csend). K. urnak joga van beszélni, de csak a tárgyhoz, értem alatta, hogy a saktert kell megemlíteni felszólalásában, mert ellen esetben megvonom a szót.

K.: (Kiabálva.) T. közgyűlés! Én nem találok helyesnek, hogy napirend előtt ne lehessen beszélni. Hát van nekünk napirendünk? Mint pl. a gyerekeknek tanrendjük?

R. AMREM DAVENER: Csak semmi reformálás az iskolában.

(Folytatás a 10 oldalon.)

KONDÁSI (f lytatja): Az üzletek üresek, vevők nincsenek, csak váltók vannak, egész napon törjük a fejűnket egy napirenden, hogy végre legyen egy rendes napunk, a végén, rem enged napirend előtt beszélni, holott nincs is napirendünk. Az elnök urnak könnyű, a legszebb és leggazdagabb felesége van, a legszébb falat a mézsárszékbén az öve, a legjobban kisütött Maczesz az ő asztalára kerül.

E. (mérgesen): Tessék a sakterről beszélni,

K.: Igen a sakter neki vágja elsőnek a kaporóját. Igen, a mi sakterünk még a szolgálójának is udvarol, mikor a csirkéjét vágja. Igen, a sakter az égig magasaltja az eszrojját. Pedig a mi sakterünk derék ember; ma megyen a mi sakterünk Parachdorftól Rachmonesz-dorfing 15 kilométert hetenkint háromszor und keiner freut sich, csk a Rosekol. Hát mostohaanyja a r. a sakternek? Ezt hem fogjuk túrni.

FELKIÁLTÁSOK: Mit nem fogunk túrni?

K.: Azt, hogy az elnök örüljön. Nincs hozzá joga, nincs nekünk napirendünk, neki van napirendje, azért örül. (Helyeslés)

E.: Tessék a sakterről beszélni, különben megvonom a szót.

K.: (elszántan) Beszélék, igenis beszélék. A sakter felutazott Bpestre, hogy neki kell újabb chalefeket venni. Hát tudják mit vett? Kabátot! Igen, téli kabátot czoboly gallérral.

TÖMEG: Hallatlan!

K.: S ezért nem jut nekünk téli-kabát. Minekünk nem kell II. Sakter, sem liberer helyettes. Az elnök (kiabálása) a megrendelt régi kabátunkat is szeretné eladni cultus adó fejében. Ezért kérem az elnök urat, hogy adjon nekünk rendes napirendet, akkor nem fogok az ő napirendje ellen felszólalni. (Taps)

ELNÖK: (nyugodtan, felállva.) T. közgyűlés! Én teljesen osztom a a t előttem szóló ur nézetét Az I. sakter tényleg tulsokat keres és nem lehet mindent az adófizetők nyakába sózni. Tudom, hogy nehéz viszonyok vannak. Hisz én vagyok az egyedüli zsidó a parachászfi közgazdasági bank igazgatóságában. Amit K. ur is tud. Én mindig a prolongáció elvét hangoztattam, míg élek annak hűséges szolgája leszek. (Az egész khile, mint egy ember: Éljen szeretett Elnökünk!) (Hosszan-tartó taps). Az I. sakter tulbóven van táplálva, azért örültem, ha 15 km gyalogolt 3-szor hetenként. Ezért akarom a Ij sakt rt és liberert akcep-

Hurokkal szerzett völégény.

— Purimi történet Oroszlengyelországban. —

Sandomir városában hagyományosan ülték meg a purim-ünnepet. Minden zsidóháznál sütöttek-főztek és hozták vagy a korcsmából vagy fel a pincéből a jöfőle italokat, mindenki átengedte magát a vigadozásnak; a megletebb férfiak vagy bent a szobákban ültek és látták hozzá a mindenféle jókhoz, vagy az uccán álltak kisebb-nagyobb csoportokba verődve; az asszonyok, leányok legjobb ruháiba öltözöttek a nyitott ablakokban ültek és nézték az ucca mozgalmasságát, mely csak úgy tarkállott a sok álarcostól és csak úgy visszhangzott a zenétől, kacajától, viglármától. Itt Mordecháj vonult el, hatalmas turbán a fején, ott Eszter királynő lépdelt, bársonyban, selyemben és aranykoronával ékesen; Hámán sem hiányzott, akoron lepedőbe burkoltan akasztani viszik és különböző medvék és farkasok is akadtak, akik ijesztették a lányokat vagy mulattatták őket különféle mókáikkal.

Szóval, minden háznál vígan voltak, csak az ucca legvégén, a megvakult földözöszabó Fischthrán Tóbiás házában nem vigadoztak, sőt Eszter, a szabó egyetlen leánya, keserves sirásra fakadt. Nem volt fa, amivel befűthették volna, nem volt egy falat kenyér sem a háznál; másutt purim volt, itt a legborzasztóbb inség ütött tanyát és sajtolt könnyeket a szép de rongyokba burkolt Eszter szemébe.

— Ne sirj, Eszterkém, akarta vigasztalni az atyja, ki szétmálolt vékony kaptánjában a hideg kályha mellett ült és didergett. — Ne sirj, drágaságom, a sok sirás még megárhathat a szemednek.

— Van okom a sirásra, — felelte a szegény teremtes. — Hiszen elhagyott minket az I-ten is!

Az öreg erre nagyon komoly megjegyzést tett:

— Jegyezd meg magadnak, gyermekem, — mondta, — hogy nincs ember a világon, akit I-ten elhagyna. Ő mindig velünk van, csak próbára tesz minket, vajjon tudunk-e állhatatosak maradni...?

Az uccán ezalatt tovább folyt a móka és valamennyi legény közt Vilna Lázár volt a legötletesebb. Egy tulságosan kövér asszonynak sós heringet adott be az ablakon mint sláchnómeszt; heringet egyélt, ettől megsoványodik; a kissé kokott és szabadelvű Karfunkelné asszonynak mézesulánust nyomott a kezébe, egy vén leánynak pedig, akit elfelejtettek feleségül venni, olyan miniatűr papiros-chümpét ajándékozott, melynek csak három „stengli“-je volt. És így tovább. Az emeleték ablakában ülő asszonyok és leányok sem kerültek el Vilna Lázár tréfáit, mert a különben is magistermetű deli legény falábakon járt.

De mókái közben is Vilna Lázár folyt a szegény földözö szabó házára és a

szép Eszterre gondolt. Vajjon mit csinálnak, milyen vajjon az ő purimjuk?

Lement a ház elé és bekandikált az ablakon. Hát látni nem láthatott semmit, mert ami ezelőtt ablaküveg volt, azt most áragasztott újságpapiros pótolta, de hallani annál többet hallott. Éppen hallotta, amint Eszter panaszkodott az atyjának: — I-ten kipróbálja az embert? Minket bizony nagyon is kipróbál! Se fa a háznál, se kenyér; te papucsban ülsz, mert csizmádat már itthon se viselheted, oly rossz, az én cipőm és ruhám meg oly rongyos, hogy ki sem mehetek a városba, valami munkát keresni.

Lázár ezt meghallotta és rögtön cselekedett is. A szomszédban ölfát látott, mindenekelől tehát ebből vitt át egy csomó hasábot és tett le a szabó házában ajtaja elé. Háromszor kopogtatott, azután megint az uccára futott az ablakhoz. És hallotta, amint az öreg megszólalt: — Valaki kopogtatott Eszter: nézzél ki, vajjon kicsoda?

Jaj, apa, — mondta Eszter, miután kinyitotta az ajtót — egész rakás öfa az ajtónk előtt! Ki hozhatta? Szekér nem járt erre.

Mire az öreg jámbor hittel így felelt: — Akkor csakis Élijeh hanóvi lehetett. Ő hozott nekünk sláchnómeszt tüzelőfát. Meghallotta panaszkodat, hogy nincs fa, tehát megkönnyörült rajtunk és hozott.

Miközben Eszter hamar tüzet rakott, Vilna Lázár folytatta, hogy ellássa a próféta szerepét. Reb Berele-ék ablakában nagy tepszi kindlit látott és hallotta, mikor a szakácsné mondta: — Ez tartalék sábesz Hagodela! ... Hogy? — gondolta Lázár — akkor lesz még időnk mást sütni ehelyett. És pillanat múlva már más ablakba került a kindli, ahol mára kellett, nem sábesz hágodelra.

— Ni, kindli! — csodálkozott Eszter s mindjárt adott is belőle az atyjának. — Vajjon ezt is Élijeh növe hozta, apám?

— Más ki hozta volna, gyermekem? — vélekedett szent hittel az öreg. — Megkönnyörült rajtunk az ő jó szive, hogy nekünk is legyen vig purimunk.

Lázár még a kindlinél sem állt meg. Hazarohant és megrakodottan tért vissza. Megint háromszor kopogtatott és elbujt, a kisiető Eszter pedig batyuba kötötteen talált: atyjának egy káftánt és pár csizmát, saját magának cipőt és prémel bélelt kacabajkát és ruhát. Üveg tej is volt a batyuban, darált kávé, cukor és sok édes-ség.

Lázár pedig leskelődött és várt-várt. Arra várt, amit Sandomiban akkor szokás volt, t. i. hogy lányok hurkot raktak a ház elé és amely legény belekerült a hurokba az sláchnómeszt kérhette a házilányt. Sok házasság kötődött ez ártatlan népszokás útján.

Nos, Eszter is rakott hurkot és derűs szemmel leste az eredményt. Olyan szép leánynak, mint ő, könnyen akadhat szerencséje, úgy vélte.

Öt perc is elmúlt és még őt; Eszter már-már szomoruan gondolta: a város végén lakunk; itt ki járna, mikor mindenki a városban van? Am egyszerre arra jött Lázár, úgy tett, mint aki gyöngécske mámmorral küzd és zsupsz elesett, megakadt a hurokban.

Ezüstös kacagás volt az elvágódás kísérelése.

— Tyűh, te raktad ezt a hurkot, Eszter? Már megijedtem, hogy a kétszercsuf Bliemele. No, ha te raktad, akkor hármat kérek apádtól: egy kindlit, egy esésze feketét...

עַר פֶּסַח

Husvéti áru

ismét készít ez évben az ismert kitünő minőségben,
szigoruan rituális előírás szerint

Schreiber Simon

az egri főtisztelendő főrabbi ur felügyelete alatt

FRANCK HENRIK FIAI R.-T.

LEVELEZÉSI CIM:
BUDAPEST VI., NAGY JÁNOS-U. 1.

TELEFON: 129-19. FŐPOSTAFIÓK: 216

... és darab cukrot hozzá? — kérdezte Eszter.

— Igenis, darab cukrot, de akkorá mint te vagy, — szölt a legény.

Már másnap volt az eljegyzés, de előbb megfizette Lázár a szomszédától elcsent fa árát és reb Berelenének megígérte, hogy két tepszi kindlit kap sábesz hágodelra. — De azt már az én Eszterkém fogja sütni. — tette hozzá boldogan nevetve.

Az ép trónus és a teljes I-tennév.

Irta: Halász Fülöp.

— A heti szakaszhoz. —

... אשר עשה לך עמלק
„Emlékezzél meg arról, mit cselekedett neked Amalék...”

Régi szemrehányása a mi ellenségeinknek: Hát hol van itt Izraelnek olyan sokat dicsősített humanitása, hogy תורה החוללה נמיה וכו'ה גמילות החרים. Izrael tanának eleje és vége szeretetet hirdet, hogy a Tórának összes lapjain a szeretet tanítása vonul végig? Hogy nyilvánul meg ez az állítólagos szeretet az Amalékra vonatkozó intézkedésnél, mely lábbal tiporva minden szelidebb érzést, azt parancsolja nekünk: וזכר עמלק. „Eltöröljed Amalék emlékét!” De különben is felvetődik a kérdés, hogy miért irányul ez az engesztelhetetlen bosszuérzés éppen Amalék ellen? Hát a többi ókori és ujkori nép talán rózsákat hintett a zsidó nép útjára?! Talán hozsannával fogadták Izrael megjelenését a világtörténelem szinpadán? Hiszen éppen az ellenkező körülményről tanuskodnak Izrael sok évezredes multjának könnyel áztatott lapjai, ahonnan mintegy ezerhuru hangszereblől sikong felénk a zsidó nép vértanu-sorsának bus elégiája. „נחש וזבל ישרה וזמר עקרב וזן יין” „Kigyó, ez Babilóniára, tüzes kigyó, ez Médiára, skorpió, ez Görögországra vonatkozik”, mondják a régi bölcsék. Mindezen országokban a gyűlöletnek kigyósziszegése vette körül az üldözött Izraelt. S mégis egyesegyedül Amalék felé fordul a Szentírás bosszuálló haragja?!

De figyeljünk csak egyszer jobban oda a Szentírás szavaira: וזכר עמלק „Töröld el Amalék emlékét!”

Tehát nem annyira Amalék népe, mint inkább Amalék „emlékezete” ellen, azaz azon elv ellen irányul a Tóra haragja, mely elvnek Amalék volt a zászlóhordozója. Eme amaléki elv pedig a Tóra következő szavaiban talál tömör jellemzésre: ואתה עיף יגיע „Te Izrael pedig elepedtél és fáradt voltál”. A te gyöngeségedből, tehetetlenségedből merített Amalék okot és jogot arra, hogy háborút indítson ellened. A vak és vad ököljognak szegődött Amalék az ő szolgálatába. A minden jogot és igazságot meggyalázó vad erőszaknak zászlóvivőjévé csapott fel Amalék. Ama erőszaknak zászlóhordozójává, mely igazságszeretet, méltányosság és emberiség helyett kiméletet nem ismerő önzést, jogfosztást, kegyetlenséget, embertelenséget tett követendő eszményekké, s melynek tulajdonítható minden sok szenvedés és nyomorúság, mely végighömpölyög a világtörténelem mesgyéin mind a mai napig. S mindaddig, míg az önző erőszaknak ama amaléki princípiuma fogja a föld népeit egymás iránti viszonylataikban vezetni és a világtörténelem fordulópontjait uralni,

mindaddig I-tennek szeretetet hirdető és követelő neve יהוה יהוה nem ragyog teljes fényben és ama szeretetet hirdető Istennek trónusa csonka itt a földön. אין השם שלם ואין הכנסה שלם. Mert יהוה וישפט מן כבודו ויגיע Igazság és jog az Ő trónjának talapzata! S mindaddig folyik a küzdelem az emberi nemet az Ő magasztos céljai számára nevelő i-teni Gondviselés és ama amaléki elvek között. מלחמה לה, נעמלק מדרו דור, הגם שלם אף אם אלאהי עלקם הולך.

Izraelnek sorsa pedig, ama bánásmód, melyben a többi nép őt részeseíti, csak fokmérője ama világtörténelmi fejlődésnek. Mert abban a bánásmódban tükröződik vissza a humanitásnak ama fejlődési foka, melyet az illető népek már elértek. Az Izraellel szemben tanusított bánásmódban nyilvánul meg, hogy azok az amaléki elvek esnek vagy emelkednek-e a nemzetek értékelésében? Hogy vajjon még mindig csonka-e az i-teni igazságosság elismerésének trónusa az emberiség közepette?

De mindaddig, míg אין הכנסה שלם a Jog és Igazság trónja csonkán áll itt a földön, felsír a panasz Izrae

Értesítjük tisztelt vevőinket, hogy kizárólag SKREK-féle füstölthus-gyártmányok

..... a főváros következő helyein kaphatók: .....

Mandl Eliás
VII., Garay-ucca 48

Klein Vilmosné
VII., Telek-tér 1

Büchler és Szántó
VI., Klauzál-u. 32

Grosz Béla
VIII., Telek-tér 8

Fränkel Ignác
VII., Rombach-u. 12

Muncsik Izidor
VI., Vörösmarty-u. 25a

Eisenberg N.
Ujpest, István-ut 27

Klein Abrahám
VII., Péterfy-Sándor-u. 37

Ehrenfreund Eliás
VII., Wesselényi-u. 13

Weisz Dezső
VII., Ó-ucca 1

Gyár és főüzlet:

VII., Dob-ucca 27. sz. Telefon: József 124-17.

ajkairól: *בשבע אתה אומר לנו הוי וכו'.* אתה זכור עמלק. בשר דם אנה לשעה אנה. „Világmindenség Ura: Te azt mondd: emlékezzél meg Amáléktról. Oh, Te neked kell megemlékezned róla, mert mi husból és vérből vagyunk, rövidke óra a mi földi létünk, de Te örökön-örökké élsz és létezel“.

Világmindenség Ura! — kesereg Izrael — gyöngék vagyunk mi ahhoz, hogy világtörténelmi diadalt arathassunk Amálék elvei fölött, hogy kiirhassuk a jogtalan hatalmaskodás elveit a népeknek lelkiületéből. Tied I-ten az erő és hatalom, a Te szent akarásodon mulik, hogy az amaléki elvek, hogy *זכר עמלק* Amalék elve kivesszen a lelkekből, az életből.

Erre felel I-ten: *בני און לכם אלה* בני און קוראים פרישת עמלק בכל שנה ושנה יעלה אני עליכם כאלו אתם שמו מן העולם. „Gyermekeim! Nektek csak az Amaléktról szóló fejezetet kell évente egyszer elolvasnotok, s én ezt olybá veszem, mintha kitörölnétek nevét a világból“.

Nem kívánja I-ten, hogy mi, Izrael népe, *הולעת יעקב* „Jákok eltiport férge“, az erőszak eszközeivel, tűzzel-vassal irtsuk „Amalék emlékeztét“, az amaléki elveket a föld színről. Csak olvassuk el évente az Amaléktról szóló fejezetet, tanulják meg belőle megvetni az amaléki elveket.

Ne essünk kétségbe. *וימי המורים האלה* „A purim eme napjai nem mulnak el a zsidók között“. A Purim történeti háttérét képező események örökké fénylő tűzoszlopok, melyek azt hirdetik: *לשען* „Meg fognak szaporodni a ti napjaitok és gyermekeitek napjai“. Az i-teni gondviselés, mely a Purim történelmi háttérét megvilágító *מגילת אסתר* Eszter könyve tanuságtétele szerint Ahasvéros idejében is paizsa és menedéke volt Izraelnek, az fog lenni örökös időkig. Paizs és menedék az oltalom az üldözött Izraelnek minden korok Amalékjei és Hámánjával szemben — miglen az idők beteljesedésekor ott fog ragyogni az ép trónus és a teljes I-tenné! *השם שלם וכסאו שלם*.

NYUGDIJPÓTLÓ

— Vázlat egy Purimspielhez. —
(Folytatás a 7. oldalról)

tálni, mert a gyaloglás nem fogyasztja eléggé, niyl a kine-szine fogja pocakját lelohasztani. Tisbi Éliásnak jobb hangja van, mint neki és főt, rabbink véleménye szerint nagy talmud tudós is. E választás folytán hitközségünk mint hitközség lesz. Vannak papjai, vannak neveletlen árvái, szegényei, kántorai, és libererjei és ami a fő nyugdijintézet. Az összes domestikok nyugodalmasan, munka nélkül veszik fel díjikat és van hála I-tennek — működésem kifejecesedett legszebb ékköve — nyugdijpótlónk. Tisbi Eliás urat ezennel megválasztott domestikünknek nyilvánítom. Több tárgy nem lévén, az ülést bezárom. (Az egész kile feláll és hosszasan tapsol; „éljen az elnök“ kiáltással.)

Szin, mint előjáték. Eljohu a Gan édenben felriad álmából, a kisimitott papirlapot újból átolvasta és eltűnődve felsóhajt: „Ha a földről csak egy néhány nyomtatott betű véletlenül hozzánk felkerül, mily kusza gondolatokkal lesz tele a lélek! (Felkacag hangosan) Hisz ez lehetetlen egy zsidó egyházközségben. Ez egy Purimspiel“. (Hangosan felnevet.)

Függöny.

כשר **Orth. Pótkávé**

Rádió pótkávé

a legelőírásoknak szigorú betartásával, tisztán nemesített cikóriából készült, kiváló minőségű és a legnagyobb rabbi-kapacitásos nyilatkozata szerint — rituális szempontból — a legmegbízhatóbb orth. *כשר של פסח* gyártmány, mely minden más gyártmány-nal szemben előnybe helyezendő.

Megrendelhető: Paskusz Károly Csorna és az ORIENT pótkávégyár R-T. Rádió-pótkávé osztályánál, Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. szám.

A pesti hitközség a b'risz milo ellen.

Szerdán délelőtt egy, a pesti neolog hitközség által engedélyezett móhel, feldult arccal jelent meg a szerkesztőségben. Többszörös hangsúlyozással hivatkozott diszkreíciónkra — hogy el ne áruljuk kiletét — s azután azzal kezdte hogy a pesti hitközség nem régen új főorvosi állást kreált. Az új főorvos feladata a cirkumcisió egészségügyi ellenőrzése. A hatóság megkivánja ugyan az orvos jelenlétét a b'risznél, de a pesti hitközség papább akar lenni a papánál és a család megbízott orvosát a maga kiküldöttjével akarja ellenőrizni. A móhelnek természetesen ebbe beleszólása nem lehet, legfeljebb a család orvosa érezheti magát megsértve. Az új intézmény, nyelv azonban más irányban támadt a baj. A közönség nem rokon-szenvezett az egészségügyi főmágnach intézményével és sokan kijelentették, hogy nem reflektálnak látogatására. Avval is baj volt, hogy a milói egészségügyi főtanácsos még sem változhatik át Eljohu prófétára, a ki egyszerre több b'riszen is jelen lehet, mint láthatatlan vendég. Ugy látszik, ez volt az oka annak, hogy az ujonnan kreált főorvosi állás szükségességének alátámasztására minden móhel a következő átiratot kapta.

Beszédében idáig érve, a móhel óvatosan átadott egy gépirásos lapot, a melyben a következő olvasható:

Van szerencsénk értesíteni, hogy a szertartási ü. o. előjáró ur az ellenőrző orvosi szolgálat zavartalan foganatosítása érdekében a következő rendeletet adta ki:

1.) A körülméletést a bejelentéstől számítva 24 óra eltelte után lehet csak foganatosítani. Tilos tehát az anyakönyvvezetőknek aznapra való bejelentést elfogadni és az engedély-cédulát kiadni.

2.) Ha az anyakönyvvezető azt látja, hogy a bejelentés és a körülméletés ideje között nincs meg a 24 óra, a móhelnek szóló engedély-cédulát ne adja ki, hanem a bejelentő féllel egyetértően másnap terminust állapítson meg.

3.) A másnapra megállapított körülméletési terminust az anyakönyvvezető írja rá az engedély-cédulára, a móhel pedig köteles ezt a megállapított terminust jogmegvonás terhe mellett betartani.

4.) Kivételes esetekben a 24 óral terminus előtt csak akkor tűzhető ki a körülméletési szertartás, hogy ha erről az ellenőrző orvos kellő időben értesíthető, de ha már ez nem lehetséges, úgy a móhelnek szóló engedély-cédulát nem szabad kiadni és a körülméletési szertartást másnapra kell megállapítani.

Amidőn ezen rendelettel szives tudomására hozzuk, felkérjük, hogy folyó hó 23-án, kedden délelőtt hivatalunkban okvetlenül megjelenni sziveskedjék. Ezen rendelet helyes értelmezését személyesen fogjuk Önnel közölni.

Budapest, 1926 február 21.

Az anyakönyvi hivatal.

— No most mit csináljak, ha valaki felkér a nyolcadik napon, hogy fiát felvegyem Ábraham ösátyánk szövetségébe, kinek engedelmességek, a Tóra terminusának, vagy a hitközség rendeletének? — azt kérdezte nyugtalankodva a móhel.

A móhel távozása után figyelmesen elolvastuk az átiratot s nem akartunk hinni szemünknek. A hitközség egy adminisztratív intézkedéssel egyszerre hatálytalanítani akar egy tórai intézkedést! A Tóra olyan fontosnak tartja a milo-t, hogy még a szombat miatt se szabad eltölteni a 8 nap terminusát, de a hitközség az egészségügyi berendezését fontosabbnak tartja az összes miczvokkal felérő b'risz pontos megtartásánál. A Tóra azt mondja: *ביום השמיני* a nyolcadik napon meg kell lenni a szertartásnak, a hitközségi előjáró azt mondja: a nyolcadik napon nem szabad meglenni, ha későn történt a bejelentés.

Lehetne e kérdéshez különféle szempontból hozzászólni. Mi most nem a történet, nem a vallástörvény szempontjából akarjuk a dolgot tárgyalni, de a társadalmi illem szempontjából. Illik-e egy nagy hitközséghez, hogy a szegény móheleket erkölcsi dilemma elé állítsa, a mikor a jogmegvonás és a lelkiismeret között kell választania? És illik-e egy ilyen rendelet egy községben, a mely állandóan konzervatívnak és a Sulchan Aruch alapján állónak mondja magát. A Sulchan Aruch ismer hitközségi fórumot, a mely kényszerrel gyakorol a cirkumcizió teljesítése *כדי מלין אותו בעל כרחו ייד* (כי, de circumciziót gátló hitköz-

ségi forumot eddig egy konzervatív község se produkált.

Mindezek után hinni akarjuk, hogy a hitközség mégsem akarja megsér-

teni a legősibb zsidó törvényt és a kiadott rendelet vagy jóhiszemű tévedés, vagy purimi tréfa, a mely purim után elvesziti aktualitását.

A „Zsidó Ujság“ Sajtóbizottsága az olvasókhoz!

Purim napján, a vigadozásnak szentelt órákban szólunk hozzátok és kérünk benneteket kedves hitsorsosaink, hallgassátok meg a derűs jökekv perceiben a hozzátok intézett komoly szót.

Ez a komoly szó az, hogy a Zsidó Ujságnak meg kell erősödnie, mert ez a ti egyetlen, igaz vallásos szellemtől áthatott, minden orthodox érdekért lelkesen harcoló orthodox ujságtok! Hétről-hétre a sorompóba lép és minden igaz zsidó ügyért szót emel és lándzsát tör. És gyermekeiteknek, a felserdülő ifjuságnak is, jó tanítómestere a Zsidó Ujság; megmutatja neki az utat, amelyen haladnia kell, hogy később is, ha már kiröpül szárnyaitok alól, hű maradjon a ti eszméitekhez, az igazi zsidóságához!

Minden alkalommal, mikor zsidók vigadoznak, lakodalmi ebédeken, brisz miléken, a különböző סעודת מצוה-ken komoly hangon megszólal valaki. — Erec Jisroelben éheznek, gyűjtsünk nekik; a bocherek nélkülöznek gyűjtsünk nekik stb. És a vig zaj pillanatra elül, mindenki a zsebébe nyul és ad.

Purim napján, a vigadozás ünnepén, mi is komolyan megszólalunk: gyűjtsetek előfizetőket a „Zsidó Ujság“-nak!

A Zsidó Ujságnak, mely e heti számban oly gazdag szellemes slách-móneszt küldött nektek, viszonzódtok a slách-móneszt azzal, hogy ti meg új előfizetőket küldtök slách-móneszül!

Minden eddigi előfizető legalább egy ujat szerezzen, de úgy, hogy az előfizetési összeget haladéknélkül be is küldje!

És ha így hozzájárultok a Zsidó Ujság megerősítéséhez, a megillában előforduló *ישוען וששן* אורה ונשמה *ישוען וששן* örömteljes megállapításból nemcsak az *אורה* fog megvalósulni, mert a tóra-világosság még nagyobb mértékben fog terjedni a Zsidó Ujság útján, hanem ezáltal annál nagyobb mérvben fogtok érdemessé válni a

שמה-ra! *ישוען וששן* hittestvéri üdvözléttel

a SAJTÓBIZOTTSÁG.

A terített purim-asztalnál gondoljunk éhező bocherjainkra!

כשר של פסח Orth. **Ceres**

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-, csemege-és élelmiszerüzletben kapható

HUTTER JÓZSEF részvénytársaság
szappan-gyár **OLAJIPARI** gyár
Bpesti, Erzsébet-körút 6.

STÜHMER-féle orth. **csokoládé** orth. *כשר*

A budapesti aut orth. rabbinátus felügyelete alatt. Kapható minden jobb fűszer-, csemege-és cukorka-üzletben. Viszonteladók az eredeti hechscher másolatát kapták.
Gyár: Szentkirályi-u. 8.

HIREK.

A Zsidó Ujság minden előfizetőjének és barátjának szívből kíván

שמחה טובה

a szerkesztőség és a kiadóhivatal.

(A budapesti aut. orth. Chevra-Kadisa) a szokásos ünnepi keretek között tartotta meg Ádár 7. napján rendes évi közgyűlését. Dr. Friedmann Izidor érdeműs elnök megnyitó beszédében kiemelte a lefolyt év legfontosabb ügyleti eseményeit. Dacára a silány gazdasági helyzetnek, a jótékonyág gyakorlására előirányzott kiadásokat nem apasztották. Több mint 150.000.000 koronát fordítottak segélyezésre. A temetések 40 százalékát teljesen díjtalánul végezték. A fizetéseket felemelték, munkaképtelen tisztviselőknek kegydíjat biztosítottak, az új temetőt kibővítették, és bekerítették, a Chevra-Kadisa által létesített Aggokházát nagy áldozatok árán tovább fejlesztették és a hitközség kebelében működő kamatmentes hitelt nyújtó Gemilusz Cheszed egylet javára a Chevra elhunyt nagy érdemeket szerzett alelnökének, Diamant Jakob nevének megörökítésére 15.000.000 koronás alapítványt létesítettek. Az 581 millió kor. összevétel szemben 600 millió kor. kiadás volt, miért is a hiány fedezésére a tagdíjak felemelése szükségessé vált. Dr. Ábrahámsohn főtitkár által felolvasott zárszámadások ismertetése és a közgyűlés által történt elfogadása után bizalmat szavaztak a vezetőségnek és Deutsch Vilmos választási elnök indítványára egyhangú lelkesedéssel megválasztották a régi vezetőséget. A közgyűlést diszlakomával fejezték be. Ennek kiemelkedő mozzanata főt. Reich Koppel főrabbi, kir. tanácsos patriarchális alakjának megjelenése volt, ki hatalmas beszédjének lendületével meghazudtolta 91 éves korát. Szébbnél-szebb beszédekben méltatták a rabbiság tagjait és az intézet vezetőségének kimagasló egyénit a Chevra-Kadisa jelentőségét. Rég el mult már éjfél, mikor az ünnepély bezáródott. Itt megemlítjük, hogy a templomban, mint már több év óta, ez idén sem volt

heszped, hanem csak „él móle rachamim-t“ mondtak azokra, a lefolyt esztendőben elhunyt nagyokra, kiknek nevét a Zsidó Ujság 2 hét előtti száma közölte volt.

(Hirtelen halál) a templomban.) Nagyváradai tudósítónk írja: Az itt lakó wisnyizi rebbe (Hager) templomban, melynek 5 millió lei-re rugó költségeit hívei adták össze, szombaton egy hive, Müller Juda Hersch Visóból, imádkozás közben, anélkül hogy legesékélyebb rosszülétet érzett volna, hirtelen összeesett és meghalt. A tragikus eset a rebbet annyira megdöbbentette, hogy képtelen volt a vasárnap végbement levélénél heszpedet mondani és ezzel Schwarcz József rabbit (a Vajláket József volt szerkesztőjét) bízta meg. A choszedok az elhunytat nem engedték halottas kocsióra tenni, hanem, dacára az igen hosszú utnak, ők maguk kezükön vitték ki a temetőbe. Egyben megemlitem, hogy a városunkban állomásozó a azon zsidó katonák kik nem akarnak enni, a nevezett rebbe konyhájából kapnak teljes ellátást, természetesen ingyen.

(Zajn-oder-ünnepségekről.) lapzártáig már több, mint 50 hitközségből kaptunk tudósításokat. Természetes, hogy ezek leközlése egyrészt több lapszám egész terjedelmét venné igénybe, másrészt pedig fölösleges volna, minthogy ezek az ünnepségek majdnem kivétel nélkül sablon-szerűen folynak le. Elegendőnek találjuk tehát konstatálni, az azok keretében azon elhunyt főrabbi és rabbikról történt fájdalmas hangú, dicsőítő megemlékezés, amelyek lapunkban e célból felsorolva voltak. De ha egyes tudósítások valamely különösebb országos érdekességű mozzanatról számolnak be, ugy ezeket lapunk legközelebbi számában közölni fogjuk.

(Zsidó török konzul Rigában.) A török kormány Rigában új konzulátust létesített, melynek vezetőjéül Brakmann Dávidot nevezte ki. Az új konzul zsidó.

Családi hírek.

Dános Ármán, a Deutsch Vilmos cég beltagja f. hó 30-án tartotta esküvőjét Pöstyényben Schlesinger Rózsikával, Schlesinger Sándor leányával.

Schlesinger Vilmos és Groszberg Margit március hó 2-án tartják esküvőjüket Kiszvárdán.

Hermann Mancika urleányt Pápa, eljegyezte Reichenberg Ernő Bonyhád. — Minden külön értesítés helyett.

Schüek Ármán, a szikszói főrabbi fia eljegyezte Eckstein Berta urleányt, Eckstein Hermann pápai rabbi leányát.

Nyilttér.

(Az ezen rovat alatt közöltekért a szerkesztőség nem felelős.)

Nyilatkozat.

Ide érkeve, hogy a felügyeletet szokásom szerint ellenőrizzem és a szükséges káserolást elvégeztem, értesültem a Zsidó Ujság 3-ik számának „Mivan a kókusszal“ című közleményéről és a beledi főrabbi urnak ugyanazon lap 4. számában közöltét leveléről. A magyarországi orth. zsidó fogyasztó-közön-ség felvilágosítására kötelességemnek tartom a következőket köz tudomásra hozni: A világ leghíresebb és elismertebb zsidó gyártó-cégjeinek belegegyezésével felügyeletem a Schicht György cég által gyártott kókusz ételzsír gyártására és ez a gyártás a mai napig zsidó vallásos szempontból kifogástalanul, minden zavar és akadály nélkül folyik. A Schicht György cég 3 évvel ezelőtt elhatározta, hogy a Slovenskoba rendelt árt gyártását munkabér és szállítási díjak megtakarítása végett a Bécs melletti Atzgersdorfból helyezi át és az aussigi gyárban megszünteti a gyártását. Azóta „Ceres“ és „Radiol“ Atzgersdorfból készült felügyeletem alatt, onnan Pozsonyot át Slovenskoba szállítják és a csehszlovák köztársaság összes fogyasztói az ottani raktárakból kapják a „Ceres“ árt, mely az aussigi gyártmányokkal érintkezésbe nem kerül. Tehát Atzgersdorfból is minden pecséttel ellátott „Ceres“ és „Radiol“ csomag szigorúan „Ceres“ és minden aggodalom nélkül használható. A „Jüdische Presse“ 2. számában a szlovákiai orth. központi iroda által ez ügyben kiadott és a Zsidó Ujság 3. számában említett közlemény a „Jüdische Presse“ 3. számában, a rabbi bizottság tudtával megjelent nyilatkozatom által a közön-ség megnyugtására lett elintézve. Lengyelország számára a „Ceres“ a Krakó melletti Trebinjében készül, Magyarország számára 3 éve a „Ceres“ Rákospalotán készül, a Schicht cég többi gyáraitól teljesen függetlenül, oly módon, hogy az egész kókuszdió nyers állapotban az itt levő külön présházban lesz préselve és egész tisztán, minden más anyag belekeverése nélkül készül az ételzsír, úgy hogy minden pecséttel ellátott „Ceres“ ételzsír csomag szigorúan tekintetében a legzigorubb orth. hittestvéreink által is aggodalom nélkül használható mindenféle ételhez.

Kijelenthetem, hogy kívánatos volna, ha a „Ceres“ estékre használt zsidó nyelvű, megbízható módon készülő, mint amily megbízható „Ceres“ és „Radiol“ is alkalmas a felügyeletem alatt előállított és „Ceres“ pecséttel ellátott „Ceres“ ételzsír.

A rákospalotai gyárban főt. Reich Köppel zsidó budapesti orth. főrabbi belegegyezésével és a Rákospalotai orth. főrabbi Duschinsky Mihály rákospalotai orth. főrabbi segítségével gyakorlom a felügyeletet és a „Ceres“ árt kizárólag megbízottam R. Jekuzsziel Jehuda Gold jelenlétében készült, aki az összes pecsétet „Ceres“-eket és igazolványokat is szigorúan zár alatt tartja. Minden magyarországi orth. rabbinak szívesen megmutatjuk a gyárat, hogy a felügyelet módjait megismerhesse.

Rákospalotán, 5686 Sevát 12.

Rabbiner Simche Fränkel zu Skavina, Podgorze-Krakau.

Bosztanai.

Történelmi regény. Irta: Dr. Lehmann M. — Fordította: Eckstein Jenő.

(20. folytatás.)

„Nem fogsz meghalni. Meg foglak menteni téged és barátodat!“

És gyorsan elkezdte olvasni a köveket. Egyhamar megtalálta a huszadikat és feltárta a nyilást.

„Itt másszatok be“ mondta azután. „Ti és Suleika. Suleika a magunkkal hozott lámpással világítani fog. A folyósó végén találtok egy ajtót, melyet a benne levő kulccsal nyissatok fel és a szabadba fogtok jutni. Azután meneküljétek el, de ne Mechuzába, mert legelőször ott fognak titeket keresni. Suleika bezárja majd mögöttetek az ajtót és visszatér hozzám. Azután visszatöljük helyükre a köveket és senki sem fogja megtudni, hogy hogyan menekültétek meg.“

A csodálkozástól megdermedten hallotta Bosztanai e szavakat, majd így szólt:

„Nem, drága Dara, nem fogok elmenekülni. Gyanuba fognak majd és atyád haragja rád le fog sújtani.“

„Ne félj“ válaszolá Dara, „rajtunk és anyámon kívül, aki e titkot nekem elárulta, senki sem tud róla. Anyám Ferhadtól, e vár építőjétől tudta meg. De siess Bosztanai, mert különben haszontalanul mulik el az idő. Holnap korán reggel akarják végrehajtani rajtatok a halálos ítéletet.“

„Ugy történnék, aminek történni kell!“ szóló Bosztanai, „Nem tudom neked megköszönni, amit rajtam cselekedtél, de örökké emlékezni fogok reá. Adná az Ég, hogy alkalom nyílna rá, hogy mindezt neked visszafizethessem. I-ten veled Dara, az Ég oltalmazzon meg!“

„Oltalmazzon meg az I-ten, Bosztanai!“

Suleika közben a nyilásba másszolt a lámpással, szintugy Achai is. Midőn Bosztanai követni akarta

* Ujjonnan belépő előfizetőknek a regény eddigi folytatásait kívánatra ingyen és bérmentve megküldjük.

őket, Dara egy arannyal telt erszényt nyújtott át neki:

„Vedd ezt, menekülétek közben nem nélkülözhetitek a pénzt.“

Bosztanai elvette a pénzt:

„Köszönet, mégegyszer köszönet. I-ten fizessen meg mindezen jótéteidért.“

Nemsokára mindhárman a torony kijáratához érkeztek. Miután a rozsdás zárt a magukkal hozott olajjal megkenték, a kulcs megfordult a zárban, Bosztanai és Achai a szabadba érkeztek.

„I-ten veled Suleika, üdvözlöd a hercegnőt“ suttogta Bosztanai azután Achai elsietett. Egész éjjelen át meneteltek, reggelre egy faluba érkeztek, ahol az egész napot átpihenték, hogy a következő éjjel utjukat folytathassák.

Midőn másnap reggel a foglyokat őreik a börtönből a kivégzéshez akarták vezetni, ezek eltűntek. Egyetlen nyom sem árulta el, hogy azok hová lettek.

„Ez nem lehet másként“ szóló Kosroes király, midőn a foglyok eltűnéséről értesült, „minthogy Dávid király kiszabadította utolsó sarját és barátjával együtt a vastag falakon keresztül elvitte őt.“

E véleményt osztották Kafnai és Jaletta is, kik boldogan értesültek a foglyok megmeneküléséről. Visszatértek Mechuzába és sokáig vártak Bosztanai megérkezésére. De Bosztanai nem jött. Csak több hónap elmúltával jelentette nekik egy hírnök, hogy Bosztanai és Achai szerencsésen elhagyták Perzsiát.

XVIII.

Olvasóink emlékezni fognak arra, hogy Heraclius, az afrikai helytartó fia, a zsarnok Pocast ledöntötte a trónjáról és ő lett helyette a császár. Midőn Kosroes ujonnan Konstantinápoly ellen küldte seregeit, midőn a perzsák Heraclius éveken át gyávanak és élvsóvárnak tartották és az avarok a római birodalom fővárosának, Konstantinápolynak kapujáig nyomultak elő és annak elő-

városait elpusztították. Heraclius kérészt, hogy Európából elmenekül és székhelyét Kartágóba fogja áttenni. Már minden elő volt készítve a menekülésre, midőn arról a konstantinápolyi patriarcha értesült. A királyhoz sietett és elébe tárta cselekedetének gyalázatos voltát. A patriarcha nem nyugodott addig, míg Heraclius őt a Sófia templomba nem követte. Ott megeskettette őt az oltárnál, hogy megembereli magát és sikra száll azon népekért, melyeket I-ten az ő vezetésére bízott.

Heraclius megkisérelte előbb az avarokkal tárgyalásokba bocsátkozni. Az avarok királya belegegyezett a tárgyalásba. Örömtől eltelve vonult ki Heraclius a legelőkelőbb rómaiakkal a város kapui elé. Heraclius felvette a császári koronát, a római szenátorok diszruhát öltöttek, hogy megjelenésük pompájával tiszteletet keltsenek az avarokban. De ép az ellenkezőjét érték el vele. A király és kíséretének aranyától, selymától és sok gyémántjától elkapatva az avarok, kapzsissággal teltek el. Rárohantak a rómaiakra, hogy azokat megöljék és kirabolják. A király csak lova gyorsaságának köszönhetette megmenekülését. Koronáját kezébe véve vágatott a város kapui felé, melyek bezárultak mögötte, míg a római patriciusok az álnok ellenség kezébe estek.

Jobban sikerült Heracliusnak a a perzsákkal való tárgyalása. Sain, a perzsa hadvezér, a legtiszteltemlőbban fogadta Chalcedon mellett a császárt és megígérte neki, hogy a küldöttséget Kosroes elé vezetői és békét fog neki közvetíteni. A testőrség parancsnoka, a főváros prefektusa és egy püspök utaztak Sainnal Destagerdbe, hogy alázatosan békéért könyörögjenek.

Kosroes nagyon dühös volt Sainra. „Nem a küldöttséget kellett volna trónom elé vezetned, hanem a bilincsekbe vert császárt“ kiáltott a hadvezérre.

Saint halálra ítélte. A küldöttség azt a megbízást kapta, hogy jelentse Heracliusnak, miszerint Kosroes hajlandó békét kötni, ha a római birodalom neki 1000 talentum arany, 1000 talentum ezüst, 1000 selyem

uha, 1000 nemes ló és 1000 leg-
szébb hajadonból álló évi adót fizet.
Midőn a követek e vizsgálaton vá-
laszt Konstantinápolyba meghozták,
Heracius összeszedte magát, hogy
e mély megaláztatástól megmen-
eküljön. Az egyház kincseit használta
fel csapatok gyűjtésére. 200.000
arannyal megvásárolta az avarok
elvonulását és miután fővárosának
a fenyegető perzsa hadsereg ellen
való megerősítéséről és védelméről
gondoskodott, ujonnan szerzett had-
seregével behajózott, hogy Ázsiában
partra szállva, a harc színterét Per-
zsiába áttegye.

(Folytatása következik.)

Naptár

שנת פרשת זכור

שנת kezdete (Bpest): 5 óra 15 p.
שנת kimenetele 6 " " "
— Purim: vasárnap és hétfő. —

Rejtvény.

Weisz Miksa, Onga.

betűvel bővítve egy nagyon ismert
héber szót kapjunk.
Elsőbetűknek keddig bekezdött megfej-
téseit közöljük jövő számunkban.

JESIVÁKAT TÁMOGATÓ EGYESÜLET.

TOMCHE JESIVÓSZ, GYÖR.

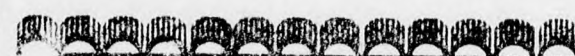
Templomi adományok: Izr.
hitk. Mágocs, (Lebovics József fő-
rabbi által) 200.000 kor. Izr. hitk.
Aszód, (Hermann József gondnok
által) 367.000 kor. Izr. hitk. Piszke,
(Dach Samu által) 225.000 korona.
Izr. hitk. Gáva, 640.000 kor. Izr.
hitk. Palotás, (Kiszner Mór által)
250.000 kor. Izr. hitk: Hőgyész,
(Goitein főrabbi által) 300.000 kor.
Izr. hitk. Vámosmikola (Groszmann
József által) 300.000 kor.

Szijüm alkalmából: Herzl Si-
mon által Dunaföldvár, 511.000 K.
Pidjon Haben alkalmából:
Kiskunmajsa, Krämer Sándornál
(Markovics Manó által) 350.000 K.
Sürgönymegváltások: Stein-
berger—Berger (Pápa—Beled) lako-
dalom 463.000 kor., Groszmann—
Stökl Vámosmikola, 640.000 kor.

Egyéb adományok: Stern Éliás
Komárom, 100.000 kor., Cziffer
Adolf Keményegerszeg, 200.000 kor.
Berger Mnasche Keményegerszeg,
50.000 kor.

Lapzárta után.

(Tisztujtások.) A szerencsi
Chevra-Kadisa Adar 7-én tartotta
meg szokásos 3 évi tisztujtó köz-
gyűlését Kornitzer Salamon hitk. és
egyleti elnök elnöklété mellett. A
közgyűlés az eddigi előljárásának
és Kornitzer Salamon egyleti disz-
elnök és örökös előljárásának
egyhangulag köszönetét nyilvánította
a temető körülkerítése és az egylet
anyagi fellendítése körül szerzett ér-
demeik elismerésül Majd a választás
során elnökké ismét Kornitzer
Salamon, pénztárossá Stein Jónás,
ellenőrré Mandula Ede, gondnokká
Alter Jónás és Kain Mór, előljáró-
sági tagokká Dicker Zsigmond,
Groszmann Adolf, Moskovics Ede,
Kaisler Emánuel és Weinstock Mór,
számviszsgálókká Vadász Samu.,
Friedmann Ignác és Rosofszi Mór
választattak meg,

Neumoderne

Zwirn-Atlasz, Kameelhaar, Zsione,
Seidenscheitel zum kämmen, Pell und
Haarperücken, wie auch Reparaturen
zu bligsten Preisen bei Roza Löwinger,
Budapest, VII. Dob-u. 24 l. 24.

Szováta-türdön

Erdély legszebb nyaralóhelyén a
világhírű gyógyfürdő közelében
ujjonnan épült és legmodernebbül
berendezett

orth. kóser penzió

nyílik meg június hó 1-én. Fel-
világosítást ad: Krausz József
orth. főrabbi Dicsőszenmárton
(Erdély) vagy Krausz Ábrahám
orth. hitközségi jegyző Debrecen.

Nyomdai munkát

u. m. lakodalmi meghívók, ma-
gyar, német, jüdsch-deutsch és
héber nyelven, levélpapírok és bor-
ritékok, számlák, levelezőlapok,
körlevelek, folyóiratok, művek, pré-
dikációk stb. nyomtatása a leg-
olcsóbb árak mellett diszes, izlé-
ses kivitelben készítenek

SCHWARCZ LIPÓT

motorüzemű könyvnyomdájában,
KUNSZENTMIKLÓSON.

Kérjen ajánlatot!

Felhívjuk

a szombatot megtartó hitvestvőrek figyelmét
Budapest egyetlen olyan szállítócégre, mely
szintén megtartja a szombatot. Foglalkozunk
bel- és külföldi szállítmányozási és várn-
kezelési ügyekkel. Megbízható cégeknek
vámhitelt nyújtunk. Bútorszállítás saját új
butorokcsipajjal. Araim olcsóbbak mint
a szombatot nem tartó cégeké! Hitvestvé-
reink támogatását kérjük:

Schwarcz és Salgó
szállítócégek. Cégtulajdonos:
Salgó Jakab.

Budapest, VII. Dohány-u. 10 (Tel. J. 122-42)

Makói orih. שנת szalám-gyár

ajánlja elismert makói elsőrendű füstölt

Liba-szalám
kilója 75.000 korona
Liba-kolbász
kilója 65.000 korona

Mindenemű szalámi, kolbászaru rak-
táron. 5 kilónál frankó.

Róth és Fränkel Makó,
a dorogi rabbi שמואל קאסער'ס unokája.

קונדמאכונג!

וורקוננספאללע דרשות אין דייטשער
שפראכע פֿיר יעדע ערדענקלעכע גע-
לעגענהייט פֿערפֿערטיגט. צו מאַסיגעם
פֿרייען אונטער שטרענגסטער דיסקרע-
ציאָן האַנצאָרד פֿאַן 60.000 און
אויפֿוואַרטס. פֿאַרמאָג 5000 K אים
פֿאַרויס. פֿערנער אַומ ספר מנחת ישראל
צווישע אויפֿלאַגע צו פרקן אבות.
בייא ישראל היים ברוין רב וימי דתיה

10.000 קראַנען צו האַבען.

Israel Braun Rabbiner,

BUDAPEST, VII., SZÖVETSÉG-UCCA 43.

הנני מוציא לאור כעת

ספר נפלא

נדול באיכותו ובכמותו (מהוק המשום הפים
ברבע באַנען. פֿירוש על הגדה שר פסח עיד
פרדים מכין אממיר הגאון זצוקל ואייה יוגמר
עד ניסן בעלי"ט ואבקש מתלמידיו ומכיריו
היוו להיות בתומכו נפשו לשלוח מחור הספר
לידי כמורקם האפשרי לשלם הוצאות הדפוס
מחורו הלא מצער הוא כיה אלה כתרם והנן
המרבח לשלוח וישא ברכה מאת ה' ועלויו תבא
ברכת טוב ואקדמה פנוי בתודה:
סארוואש יעיא' אדר תפריו לפיק.

בן ציון בלום
כיר עמרם נאון זצ"ל
הוסקתי הנ"ל.

Blum Benzion

פֿוראבבי, Szarvas.

A budapesti autonom orthodox izraelita hitközség közleményei.

Hitközség Irodahelyisége: VII., DOB-u. 35 (Községháza).

Hitközségünk rabbiságának feldgyelete alatt állanak:

Hitközségi mészárszékek.

1. II., Margit-körut 7.
2. V., Solyom-utca 24.
3. VI., Szerencsen-utca 13.
4. VII., Wesselányi-utca 15.
5. VII., Kertész-utca 35.
6. VII., Hernád-utca 16.
7. VIII., Magdolna-utca 20.
8. IX., Tompa-utca 17/a.

2. V., Solyom-utca 24.
3. VII., Dob-utca 35.
4. VII., Hernád-utca 16.
5. VIII., Magdolna-utca 20.
6. IX., Tompa-utca 17/a.

Hitközségi tejelárusítás.

1. V., Solyom-utca 24.
2. VII., Dob-utca 35.
3. VII., Wesselányi-utca 18.
4. VIII., Magdolna-utca 20

Hitközségi baromfivágóhelyek,

1. II., Margit-körut 7.

Hitközségi intézmények.

Rituális fürdők. (Mikwa)

1. Ráczfürdő: I., Hadnagy-utca 8-10
2. Köruti fürdő: VII., Erzsébet-körut 49.
3. VIII., Magdolna-utca 29.

Templomok.

1. III., Zeigmond-utca 74.
2. VII., Kazinczy-utca 20-31.
3. VII., Király-utca 1
4. IX., Tompa-utca 17/a.

Ezüst evőeszközök, disztár-
gyak, gyertyatartók,
Merorok כלי קודש
dus választékban gyári árban kaphatók.
SEHLEIFER EZÜSTÁRU GYÁR
II., KAZINCZY UCCA 14.
TELEFON: JÓZSEF 136-28.

Hauson-féle lakástakarítási vállalat
Dob-u. 34. I. em. Telefon: J. 126-76.
Elvállal lakástakarítást, ablaktisztítást,
padlóbeersztést, feregirtást.
Továbbá üzletek, irodák, clubok, szálló-
dák, kórházak állandó rendbentartását
legolcsóbb árban — Szombaton zárva.
— Alapítaiott 1900-ban. —

Rézágy 1,200.000 K
Összezsukó ágy 280.000 "
Sodronyágybetét 220.000 "
Gyermekegyak, vasbutorok, mosdók, afrik-
matracok olcsón

Somogyi és társa
Budapest, VII., Holló-ucca 1. sz.
javításokat vállalunk.
Szombat és ünnepnep zárva.

Sirkövek
מצבות
Adler J. sirkóraktárában
Buda pest, VII., Károly-körut 7
Szombat és ünnepnep zárva.

Paplan és matracz

legolcsóbb beszerzési forrása:

Teicher J. paplankészítőnél,
VII. Klauzál-tér 2.

Atdolgozást is vállal.

Hirdessünk a „Zsidó Ujság“-ban.

Fa- és szénkereskedés

[Jégkereskedés, kosárfonóda.]

Klein Márton

Budapest, VII., Rombach ucca. 11.

Elsőrendű porosz szén . 96.000 K
Elsőrendű száraz tűzifa 70.000 K
Legkisebb tétel ingyen házhoz szállítva
Szilveszterkor próbarendelést csinálni.

Saját Iőzésű
kisüsti szilvórium, a helybeli orth.
főrabbi ur hechscherjével ellátva
כשר שר פסח
husz literen felül minden mennyi-
ségben kölcsönhordókban szállít
KEPES ALBERT
központi szeszfüzdője, Berettyóujfalu.

Tauber-penzió

ORTH. כשר

ABBÁZIA

központjában — Lederer-penzió-
val szemben negyvenöt kényel-
mes szobával

megnyílt

Ezen penziómat is ugyanoly szel-
lemben fogom vezetni, mint az
5 év óta Siófokon **fennálló**
ily üzletemet. — Üzletemben mű-
ködő felügyelő és metsző 3 neves
orth. rabbi kabolójával rendel-
kezik. Szíves pártfogást kér

Tauber - Pensió
SIÓFOK — ABBÁZIA
Tulajdonos: Mandi Márton.

Tisztelet értesítjük vevőinket, hogy
megkezdük a pesti orth. rabbinátus
hechscherjével ellátott

שול פסח KOKUSZ - SZAPPAN

gyártását. Kérjük szíves
megrendeléseiket mielőbb
hozzánk juttatni. Tisztelettel
Hungária vegyészeti gyár, Budapest
IX. ker., Páva-ucca. 7.

Cirka 300 hektoliter saját
termésű, megbízható כשר
של פסח színelt, magas-
foku fajbor, esetleg hordó-
val kis tételekben is eladó.

Cim:
őzv. Rosinger Jakabné, Balkány

של פסח orth. כשר של פסח

Csokoládét, desszertet, czukorkát, és
süteményt, legfinomabb kivitelben
készít és szállít
Salczer és Friedmann
cukrászok
PÁPA.

rel a pápai orth. izr. rabbi-
nátustól és az országos הדת
מחוקיו הרת, ezeken kívül cégünk személyes
megbízhatósága kasrusz tekintetében
elismert.

Orth. כשר cégek Budapesten:

Fűszerkereskedők:

של פסח של פסח husvéfi של פסח
Fűszerárak, borok, szilvórium, paradicsom, lekvár, szilva, burgonyaliszt, ecetesszenc, csokoládé, cukorkák, sütemény, kókusz-vaj, כשר szappan, stb. Legrégibb és általános elismert megbízható beszerzési forrása.
Schlanger Bertalan Paulay Ede-ucca. 15 (volt Szereten-ucca)
Telefon: 126-72. Eladás nagyban és kicsinyben. Megrendeléseket pontosan eszközölk. Megbízhatóságomról ferencikákat a helyi orth. főrabbi nyújt. — Egész éven át כשר sajt és vaj állandóan kapható.

Papper Dezső
orth. כשר של פסח
fűszerárak, csokoládé, kókuszvaj, szappan, כשר paradicsom, káposzta, ecet-szesz, burgonyaliszt, szilva, lekvár, bor, szilvórium, üveges csemegeolaj legmegbízhatóbb és legolcsóbb bevásárlási forrása Dob-u. 19.
Vidéki megrendelések posta útján eszközöltetnek. Egész éven át כשר sajt, vaj, liszt, turó kapható.

orth. כשר של פסח
fűszerárak, valamint hitközségünk általi Macesz és Maceszliszt elárúsítóhelyén legolcsóbb árban kapható:
Fischler Gyula
Klauzál-tér 14. szám.
Maceszt és minden fűszerárut házhöz szállítok.

orth. כשר של פסח
fűszerárak, valamint hitközségünk általi Macesz és Maceszliszt elárúsítóhelyén legolcsóbb árban kapható
Muncsik Gyulánál
Kazinozy-ucca 38. Dob-ucca sarok.
Megrendeléseket házhöz szállítok.

orth. כשר של פסח
fűszerárak házhöz szállítva legolcsóbban
Schwarcz Gáborné
üzletében kaphatók VIII, József-u. 81. (Mátyás-tér sarok.) Telefon: J. 78-69.
Ugyanott orth. כשר felvágottak, valamint tej és tejtermékek.

Hajszálakat hölgyek arcáról, kárjáról végleg kiirtja felelősséggel

Pollák Sarolta
Andrássy-ut 38. II. e. „MIRACLE” hajeltávolító szer szétválasztással. Szépségápolás. Szemölcsirtás.

Borkereskedők:

orth. כשר של פסח
fűszerárak, csokoládé, káposzta, ecet-essencia, szilva, kókuszvaj, כשר szappan, hitközségünk általi Macesz-árustás. Megrendeléseket házhöz szállítok.
Grünfeld J., Kazár-u 7.

Vendéglők:
FRÄNKEL-féle orth. כשר
reggeli, uzsonna, ebéd, vacsora, a legizletesebb házikoszt és süteménykülönlegességek.
Előfizetőknek étlap szerint a legmértékesebb árban.
Budapest, VII., Rombach ucca 12.
Telefon: József 123-07.

Orth. כשר étkezde
Négyfogásos ebéd 20.000 K.
Ugyanitt egy különbejáratu ucca szoba 3 személy részére azonnal kiadó.
RAPAPORT IZSAK, Király-u. 8. I. 41.

Legmegbízhatóbb כשר
garantált jöminőségű tejtermékek legolcsóbb forrása. — Ugyanott meleg reggeli, uzsonna, vacsora és az összes hozzávaló legizletesebb sütemények.
Altmann Sámuel,
Dob-ucca 28.

Stühmer-féle csokoládé
A budapesti aut. orth. rabbinátus felügyelete alatt. — Kapható minden jobb fűszer-, csemege- és cukorka-üzletben. Vizont-eladók az eredeti hechscher másolatát kapják.
Gyár: VIII., Szentkirályi-ucca 8. szám.

WEISZ MÓR
„MICHJO” orthodox כשר „MICHJO”
keksz-, kétszersült- és teasütemény-gyára
Budapest, VII., Dob ucca 22 szám.
Telefon: J. 123-65.
תחת השגחת בית דין צדק דמוהל יראים בודאפעסט.
Vidéki rendelések minden mennyiségben azonnal eszközöltetnek.

Orth. כשר של פורים
Fehér 12.000 korona
Édes legfinomabb
Vörös bor 14.000 K.
BLAU MIKSA BUDAPEST, VII., DOB-UCCA 32.
Nyitva vasárnap is, éjjel 12 óráig.

UJ BORPINCE!!
Orth. כשר, kitünő hegyaljai és asztali, fehér és vörös borok legolcsóbb árban kaphatók.
Geczowits Vilmos Klauzál-tér 16.

ארטה' כשר של פסח
Finom fehér asztali és tokaji borok, prima szilvórium legolcsóbbba kaphatók.
Kiss Adolf borkereskedőnél, Rombach-u. 5.
Pinchehelyiség a Rombach-templom mellett.
10 üveg vételénél házhöz szállítva — Vizontelárusítóknak árkedvezmény.

Benősülne
23 éves talmudista ברוך יריש jobb orth. családba, ahol üzletileg tevékenykedhet. — Ajánlatokat „Tüchtig” jelige alatt a kiadóhivatal továbbít.

Figyelem!
Uj orth. כשר süte, orth. משנינה
állandóan felügyel az összes süte-mékekre, ugyszintén a sölet elhelyezésénél. Kitünő házi kenyereim felbaria, 6000 K. — Sütemény drb.-ja 600 K. — Finom izletes barchesz, kg. 12.000 K. —
Hajós Bertalan, Dob-u. 33.

ZSIDÓ ÚJSÁG
A MAGYAR ORTHODOX ZSIDÓSÁG HETILAPJA • MEGJELNIK HETENKINT EGYSZER

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. TELEFON: József 125-90.
Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG LIPÓT
ELŐFIZETESI DÍJ: 1 EVRE K 240.000, 12 „ K 120.000, 14 „ K 60.000
Postachequekonto szám: 50.701.

Kettős egységes front.

Ez a paradox kitétel nem szellemeskedés akar lenni, hanem egész egyszerűen visszatükrözteti Magyarország helyzetét a miniszterelnök genfi útja idején. Nem a politikai momentumokat emeljük ki, hanem speciálisan zsidó szempontok irányítják tekintetünket. Gróf Bethlen a népszövetség elé megy s itt az országban susterreg és kavarg minden. Mintha valóságga lenne a Tóra bajtjelző szigorú szava מהון תשכל הרב ומחריים אומה „kivülről pusztit a kard és benne rémület uralkodik”, Európa még nem gyógyult ki a háboru pusztító és fojtó légköréből, az országban benne pedig még mindig terrortal rémitik az ország lakosságának egy rétegét. Kivülről hangzik az uszitó beszéd és hangos propaganda, a mely Magyarország ellen Genfben, a frankügy miatt, egységes magyarellenes frontot akar létrehozni, benne pedig — mint a nemzetgyűlés keddi ülésén történt — Eckhardt ur felületességtől és gyűlölettel telített beszédben, a frankügyből kifolyólag egységes keresztény frontot sürget — a zsidók ellen.

Az egységes keresztény front megalkotására azonban senki sem tartja a volt sajtófőnököt és a jelenlegi ping-pong matadort illetékesnek. Józan ember ugyanis nem hajlandó az üres antiszemita fecsegéseket konstruktív evangéliumnak és bölcs magyar megnyilatkozásnak elfogadni. A minthogy senki sem fogja egy Nádossynak ténykedéseit a magyar nemzet rovására irni. Egy szociálista szónok a nemzetgyűlésen elmondotta, hogy a volt országos főkapitány a fehér terroristáknak azt a parancsot adta: „ne pofozzátok a zsidókat akkor, ha látják, csak akkor verjétek el, ha senki sem látja.” Hát nem arculcsapása és sárbatiprása-e a magyar becsületről, nyiltságról, bátorságról és lovagiasságról alkotott véleményünknek és vallott felfogásunknak az ilyenféle kedélyes direktiva?

Ha az antiszemita lapoknak az egységes keresztény front megalkotásáról szóló frázisának visszhangja támadna, akkor ez elősegitené azoknak munkáját, a kik egységes magyarellenes frontot akarnak Genfben összekovácsolni, Rámutathatnának arra, hogy a szellem, a mely az európai közvélemény által elítelt numerus klauzust létesítette, a frankhamisítást hazafias keresztény-ségi fátyolba akarja borítani és a hamisítás megtorlásának követelését keresztényellenes merényletnek minősíti.

A morál, a kultura és Magyarország jó hírneve megköveteli, hogy állandóan hangsúlyozzuk: az antiszemitizmus nem a magyar nép lelkének megnyilatkozása, — Eckhardt nem a magyar génus letéteményese, — a frankhamisítás nem magyar hazafiasság — Windischgätz nem hazafias ideál — és a frankhamisítás mentalitásának megszüntetése nem csupán zsidó kívánság, mert nemcsak Vázsonyi, hanem Károlyi, Pallavicini és Apponyi Albert grófok is ezt kívánják.

Elszigetelten áll hazánk a genfi ülés előtt. Akárcsak Jericho מוסגרת ומסוגרת kettősen van elzárva. Kivülről a népek gyűlölete, belülről az antiszemitizmus demagógiája építi az elszigetelő falakat. Remélnünk kell a bibliai csodának megismétlődését! A tisztesség, a jogegyenlőség, a jóindulat, a megértés sófarszavaira lehullanak majd a választó falak. Nem fog megalakulni az egységes magyarellenes front Európában, sem az egységes keresztény front Magyarországon, hanem a kettős egységes front helyett bontakozzék ki az erkölcsi alapra kiépített Magyarország, a melynek nem kell sem numerus klauzus, sem frankhamisítás, sem egyéb franktirörködés, de a mely a művelt nemzetek nagy családjának megbecsült tagja.